

Na osnovu člana 1. stav (6), člana 5. stav (1) tačka b) i člana 6. Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 63/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine zaključuju

SPORAZUM O USVAJANJU DOKUMENTA GLOBALNI OKVIR FISKALNOG BILANSA I POLITIKA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA PERIOD 2020-2022 GODINE IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE REPUBLIKE SRPSKE I VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Izvršavajući nadležnosti Fiskalnog vijeća Bosne i Hercegovine ustanovljenih Zakonom,

U nastojanju da unaprijedi koordinaciju fiskalne politike u Bosni i Hercegovini,

Uvažavajući potrebu blagovremene izrade budžeta za 2020. godinu,

U cilju ispunjavanja jedne od osnovnih nadležnosti Fiskalnog vijeća Bosne i Hercegovine, te postizanja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti svih nivoa vlasti, strane su saglasne o sljedećem:

I

Ovim sporazumom Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvajaju dokument „Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u Bosni i Hercegovini za period 2020 – 2022 godine“, na koji je data saglasnost na 1. sjednici Fiskalnog vijeća, održanoj 27.12.2019. godine.

II

U dokumentu Globalnog okvira fiskalnog bilansa i politika u Bosni i Hercegovini 2020-2022 godine, utvrđeno je da će okvir budžeta institucija Bosne i Hercegovine za 2020, 2021. i 2022. godinu iznositi 996 miliona KM, uz izdvajanje prihoda od indirektnih poreza u iznosu od 780 miliona KM.

III

Dokument „Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u Bosni i Hercegovini za period 2020 – 2022 godine“ je sastavni dio ovog Sporazuma.

Predsjedavajući

Predsjednik

Premijer

Vijeća ministara BiH

Vlade Republike Srpske

Vlade Federacije BiH

Dr Zoran Tegeltija

Radovan Višković

Fadil Novalić

Broj: _____

Broj: *01.1-140/20*

Broj: _____

**BOSNA I HERCEGOVINA
FISKALNO VIJEĆE**

**GLOBALNI OKVIR FISKALNOG BILANSA I POLITIKA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Sarajevo, decembar 2019. godine

Lista skraćenica

GOFBP - Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika

BIH - Bosna i Hercegovina

DEP - Direkcija za ekonomsko planiranje

OMA – Odjel za makroekonomsku analizu

PDV – Porez na dodanu vrijednost

JR - Jedinstveni račun

UINO- Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje

RS - Republika Srpska

BD - Brčko distrikt

DOB - Dokument okvirnog budžeta

K(1,2,3,4) - kvartal (1,2,3,4)

DG ECFIN - Generalni direktorat za ekonomska i finansijska pitanja EU

EU - Evropska unija

BDP - bruto društveni proizvod

EUROSTAT - Evropski statistički ured

ECB - Evropska centralna banka

CPI - index potrošačkih cijena

MMF - Međunarodni monetarni fond

EK - Evropska komisija

CAR - mjera adekvatnosti kapitala (banke)

NPL - nekvalitetni krediti

CBBIH - Centralna banka BiH

TR- tekući račun

UNCTAD - Ured Ujedinjenih naroda za trgovinu, investicije i razvoj

SDU (DSU) - strana direktna ulaganja

VE/HE/TE/SFE - vjetroelektrana/hidroelektrana/termoelektrana/solarna elektrana

UK - Ujedinjeno Kraljevstvo

CEFTA - Srednjoevropski ugovor o slobodnoj trgovini

SADRŽAJ

REZIME.....	1
UVOD	2
I. MAKROEKONOMSKI OKVIR BiH	2
1.1. Realni sektor	4
1.1.1. Kretanje BDP-a BiH U 2018. godini i projekcije za 2019. godinu	4
1.1.2. Pretpostavke kretanja BDP-a za period 2020 - 2022. godine	5
1.2. Industrijska proizvodnja u periodu 2019 - 2022. godina	7
1.3. Tržište rada BiH	8
1.4. Cijene u srednjoročnom periodu	10
1.5. Prognoza kretanja rasta bankarskih kredita i depozita	11
1.6. Vanjski sektor.....	13
1.6.1. Platni bilans Bosne i Hercegovine 2019 - 2022. godine	13
1.6.2. Pregled vanjskotrgovinske razmjene za period 2019 - 2022. godine.....	14
1.7. Strana direktna ulaganja.....	15
II. PROJEKCIJE PRIHODA OD INDIREKTNIH POREZA ZA PERIOD 2019 - 2022. GODINE.....	17
2.1. Osnove i pretpostavke projekcija prihoda od indirektnih poreza.....	17
2.2. Trendovi naplate indirektnih poreza	18
2.2.1. Naplata u 2018. godini	19
2.2.2. Naplata u periodu januar -septembar 2019. godine	19
2.3. Projekcije prihoda od indirektnih poreza za period 2019 - 2022. godine	28
2.3.1. Projekcije za 2019. godinu	30
2.3.2. Projekcije za period 2020 - 2022. godina.....	31
2.4. Razlike u odnosu na prethodne projekcije	33
2.5. Rizici po projekcije	34
3.1. Nivo i struktura javne potrošnje	35
3.2. Tabelarni pregled okvira budžeta	36
3.3. Gornje granice zaduženja budžeta	42

REZIME

Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2020 - 2022. godina (GOFBP BiH) sastoji se iz tri dijela. Prvo poglavlje ovog dokumenta zasnovano je na makroekonomskim pokazateljima i projekcijama za period 2020 - 2022. godine, izrađenim od strane Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP BiH), s posebnim fokusom na makroekonomske pokazatelje koji neposredno utječu na elemente fiskalne politike, a naročito na visinu javnih prihoda. Prema prognozama DEP-a, u Bosni i Hercegovini se, pod pretpostavkom očuvanja povoljnog eksternog okruženja i nastavka intenzivnije provedbe strukturnih reformi, u periodu od 2020 - 2022. godine očekuje realni rast BDP-a po stopama od 3,7%, 3,8%, te 4,0%, respektivno.

U drugome dijelu riječ je o prihodima od indirektnih poreza, njihovoj visini i strukturi u prethodnoj godini, te projekcijama istih za narednih srednjoročni period, izrađenim od strane Odjela za makroekonomsku analizu pri Upravnom odboru Uprave za indirektno oporezivanje BiH (OMA). Ovaj dio sadrži i elemente raspodjele ovih vrsta prihoda između različitih fiskalnih subjekata u BiH, temeljenih na važećim propisima koji reguliraju ovu oblast.

U 2018. godini je naplaćeno 6.220,8 mil KM ili 78,2 mil KM više prihoda u odnosu na 2017. godinu. Projekcije su premašene na prihodima od PDV-a i akciza na duhan zbog pozitivnih trendova naplate neto PDV-a u posljednjem kvartalu 2018., te promjene strukture tržišta cigareta u korist uvoznih koje su donijele i promjene sheme naplate prihoda od akciza.

U skladu sa navedenim kretanjima prihoda, uvažavajući nužnost smanjenja ukupne javne potrošnje u BiH, te sagledavajući potrebe i nadležnosti svih institucija u BiH, predviđeni iznos sredstava za finansiranje institucija BiH, a koji potiču iz prihoda od indirektnih poreza za 2020, 2021. i 2022. godinu je na nivou od 780 miliona KM. Preostali iznos prihoda od indirektnih poreza dijelit će se u skladu sa važećim zakonskim rješenjima.

Fiskalni cilj u BiH za 2020. godinu je primarni suficit, iskazan u skladu sa Zakonom o Fiskalnom vijeću u BiH, kao razlika između tekućih prihoda i tekućih rashoda korigiran za iznos neto kamate, koji je u 2020. godini planiran u iznosu od 289,3 mil. KM ili 0,8% projiciranog BDP-a za 2020. godinu.

Nivo javne potrošnje kao udio u BDP-a u periodu 2020 - 2022. godina treba smanjivati sa ciljem da ista konsolidirano na nivou BiH bude ispod 40% BDP, a ista se u periodu 2020 - 2022. godina kreće od 40,3% do 37,2% procijenjenog BDP-a.

Gornje granice zaduženja budžeta u 2020. godini, iskazane kao iznos potreban za servisiranje ukupnih dugova ili procenat od BDP-a, u zavisnosti od zakonskog rješenja, predviđaju se u okvirima koji propisuju zakoni kojima je regulirano zaduživanje za svaki od nivoa vlasti.

UVOD

Zakonom o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini¹ (u daljnjem tekstu: Zakon) iz 2008. godine uspostavljeno je Fiskalno vijeće BiH sa zadatkom koordinacije fiskalne politike, kako bi se osigurala makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH.

Prema Zakonu, ovo tijelo je odgovorno za koordinaciju fiskalne politike u BiH i nadležno je za usvajanje prijedloga dokumenta „Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH“. Savjetodavna grupa službenika iz Ministarstva finansija i trezora BiH, Federalnog ministarstva finansija, Ministarstva finansija Republike Srpske i Direkcije za finansije Brčko distrikta priprema i podnosi Prijedlog GOFBP-a Fiskalnom vijeću, kojeg čine predsjedavajući Vijeća ministara BiH, premijeri, državni, federalni i ministar finansija RS, te guverner Centralne banke i gradonačelnik BD u svojstvu posmatrača.²

Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH predstavlja najvažniji dokument fiskalne koordinacije. Sadrži sljedeće:

- ✓ prijedlog fiskalnih ciljeva budžeta institucija BiH, Federacije BiH, RS i Brčko distrikta
- ✓ prijedlog makroekonomskih projekcija
- ✓ prijedlog projekcija prihoda od indirektnih poreza
- ✓ prijedlog raspodjele prihoda od indirektnih poreza za sljedeću fiskalnu godinu, i
- ✓ prijedlog gornje granice zaduženja budžeta institucija BiH, Federacije BiH, RS i Brčko distrikta.

U skladu s navedenim, osnovni ciljevi GOFBP-a su: postaviti makroekonomske prognoze za dokumente okvirnih budžeta i budžete države, entiteta i Brčko distrikta, utvrditi prihode od indirektnih poreza i njihovu raspodjelu, te odrediti ukupni nivo duga.

GOFBP, dakle, postavlja sveobuhvatan okvir za individualne DOB-ove, te su makroekonomske projekcije u osnovi DOB-a zasnovane na Globalnom okviru fiskalnog bilansa i politika.

GOFBP BiH za period 2020 - 2022. godine, izrađen u skladu sa Zakonom, sadrži sve naprijed navedene elemente, čije usaglašavanje predstavlja osnovnu pretpostavku budžetskog planiranja nosilaca fiskalnih politika u BiH, odnosno suštinu cjelokupne fiskalne koordinacije u BiH.

I. MAKROEKONOMSKI OKVIR BiH

¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 63/08

² Fiskalno vijeće nije nezavisni čuvar, kako je to slučaj u pojedinim članicama EU. To je koordinirajuće tijelo koje uspostavlja osnovu za državu, FBiH, RS i BD da formiraju vlastite budžete.

Kao polazna osnova za izradu projekcija ukupnih prihoda od indirektnih poreza, u tabeli ispod su date procjene i projekcije makroekonomskih indikatora u BiH do kraja 2022. godine, koje će u nastavku teksta biti detaljnije elaborirane, zajedno sa potencijalnim rizicima koji prijete ostvarenju projiciranog makroekonomskog scenarija.

Tabela 1.1. Makroekonomski pokazatelji BiH (zvanični podaci za 2017. godinu, posljednji raspoloživi podaci za 2018. godinu i projekcije 2019 - 2022. godine)

Indikator	Zvanični podaci*		Projekcije			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nominalni BDP u mil KM	32.326	34.016	35.346	36.893	38.720	40.699
Nominalni rast u %	4,1	5,2	3,9	4,4	5,0	5,1
BDP deflator (prethodna godina = 100)	101,1	101,6	100,9	100,8	101,3	101,3
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	31.986	33.490	35.041	36.590	38.226	40.185
Realni rast u %	3,0	3,6	3,0	3,5	3,6	3,8
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	1,3	1,4	1,0	1,2	1,4	1,5
Potrošnja u mil KM	30.852	32.106	32.992	33.982	35.027	36.268
Realni rast u %	1,0	2,2	1,6	1,6	1,7	1,8
Vladina potrošnja u mil KM	6.369	6.611	6.776	6.918	7.056	7.268
Realni rast u %	1,5	0,9	1,0	0,6	0,5	0,5
Privatna potrošnja u mil KM	24.482	25.496	26.216	27.064	27.971	28.999
Realni rast u %	0,8	2,5	1,8	1,9	2,0	2,1
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	5.653	6.310	6.857	7.556	8.240	9.095
Realni rast u %	5,8	9,2	8,3	9,7	8,9	8,8
Vladine investicije u mil KM	728	859	954	1.240	1.450	1.653
Realni rast u %	1,4	15,4	9,4	28,1	15,3	11,2
Privatne investicije u mil KM	4.924	5.451	5.903	6.316	6.790	7.442
Realni rast u %	6,4	8,3	8,1	6,7	7,6	8,3
Uvoz u mil KM	17.701	18.635	19.476	20.799	22.420	24.344
Nominalni rast u %	13,2	5,3	4,5	6,8	7,8	8,6
Realni rast u %	7,7	3,2	2,5	4,2	5,6	5,0
Izvoz u mil KM	12.574	13.559	14.291	15.466	17.084	18.845
Nominalni rast u %	18,0	7,8	5,4	8,2	10,5	10,3
Realni rast u %	11,8	5,9	3,4	6,0	7,5	7,1
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	15,9	16,5	17,2	18,0	19,2	20,1
Bilans tekućeg računa u mil KM	-1.473	-1.376	-1.470	-1.609	-1.605	-1.763
Rast u %	6,2	-6,6	6,9	9,5	-0,3	9,8
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-4,6	-4,0	-4,2	-4,4	-4,1	-4,3

*Posljednji revidirani raspoloživi podaci.

Izvor: DEP, DOB - Makroekonomske projekcije 2020 - 2022, septembar 2019. godina

1.1. Realni sektor

1.1.1. Kretanje BDP-a BiH U 2018. godini i projekcije za 2019. godinu

Prema zvaničnim podacima BHAS (statistika nacionalnih računa), Bosna i Hercegovina je u 2018. godini ostvarila realni rast bruto domaćeg proizvoda (u daljnjem u tekstu: BDP) od 3,6% (mjereno rashodovnim pristupom), što predstavlja nastavak trenda ekonomskog rasta iz prethodnih godina. Ovaj ekonomski rast je ostvaren zahvaljujući jačanju domaće i izvozne tražnje usljed izrazito povoljnih ekonomskih prilika u vanjskom okruženju. Imajući u vidu strukturu ekonomije u Bosni i Hercegovini u okviru koje finalna potrošnja i investicije predstavljaju ključne komponente ekonomskog rasta sasvim je očekivano da su iste imale najveći doprinos u ekonomskom rastu u 2018. godini. Tako je tokom 2018. godine finalna potrošnja zabilježila rast od 2,2% i doprinos ekonomskom rastu od 2,1 procena poena (u daljnjem u tekstu: p. p.), dok je u okviru investicija zabilježen rast od 9,2% i doprinos ukupnom ekonomskom rastu od 1 p. p. S druge strane, povoljne ekonomske prilike u međunarodnom ekonomskom okruženju u 2018. godini rezultirale su povećanjem ukupnog izvoza u Bosni i Hercegovini od oko 6,0%, dok je uvoz ostvario rast od 3,2%, što je dovelo do smanjenja trgovinskog deficita od 3,6% i pozitivan doprinos ekonomskom rastu od oko 0,5 p.p.³

Prema preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (u daljnjem u tekstu: BHAS) statistika nacionalnih računa, rashodni pristup, procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u K1 2019. godine ostvarila ekonomski rast od 2,3% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je desezonirana stopa u odnosu na K4 2018. godine iznosila 0,6%.⁴ Ovo predstavlja nastavak trenda ekonomskog rasta iz prethodne godine, s tim da je registrirana stopa rasta bila nešto niža u odnosu na prethodnu godinu. Usporavanje trenda ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u odnosu na prethodnu godinu u velikoj mjeri je posljedica slabljenja ekonomskih kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju u prvoj polovini 2019. godine koje se manifestiralo usporavanjem rasta bruto domaćeg proizvoda prije svega u zemljama Evropske unije (u daljnjem u tekstu: EU). Naime, prema preliminarnim podacima EUROSTAT-a za prvo polugodište 2019. godine, ekonomski rast u zemljama EU 28 iznosio je 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine, što predstavlja značajno nižu stopu rasta u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po zemljama, najznačajnija slabljenja ekonomskog rasta u P1 2019. godine zabilježena su u Njemačkoj i Italiji, gdje su registrirane stope rasta iznosile 0,7%, odnosno -0,1% u odnosu na isti period prethodne godine.⁵

S druge strane, ako se na bazi raspoloživih podataka (nacionalni računi za K1 2019. godinu i kratkoročni ekonomski pokazatelji za P1 2019. godinu) posmatra ekonomski rast u Bosni i Hercegovini mogu su primijetiti prvi znaci usporavanja rasta BDP-a u odnosu na prethodnu godinu. Naime, stopa ostvarenog ekonomskog rasta od 2,3% u K1 2019. godini je znatno niža u odnosu na K1 2018. godine kada je registrirani rast iznosio 3,1%. Ako se ima na umu da je tokom prethodnog perioda vanjsko okruženje predstavljalo jednu od ključnih determinanti ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini, nije teško zaključiti da je usporavanje istog u 2019. godini direktna posljedica slabljenja ekonomske aktivnosti u zemljama EU.

³ BHAS, saopćenje, „Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu 2018. godinu, rashodni pristup, prvi rezultati“, 23.7.2019. godine.

⁴ BHAS, saopćenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci“, 28.6.2019. godine

⁵ EUROSTAT, News release, „GDP main aggregates and employment estimates for second quarter 2019“, 137/2019,

Raspoloživi kratkoročni podaci o ekonomskim kretanjima u Bosni i Hercegovini u P1 2019. godini, kao što su pad indeksa industrijske proizvodnje od 4,5%, stagnacija robnog izvoza -0,1%, kao i usporen rast broja zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu, te nizak nivo građevinskih radova nagovještavaju usporavanje ekonomskog rasta do kraja 2019. godine. Vrijedi također istaknuti da su negativne posljedice slabljenja privredne aktivnosti iz vanjskog okruženja znatno vidljivije u okviru izvozno orijentiranih grana prerađivačke industrije i samog izvoza roba u Bosne i Hercegovine. Stoga se prema projekcijama DEP-a do kraja 2019. godine očekuje znatno niža stopa rasta ukupnog izvoza od 3,4% u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč slabljenju izvozne tražnje, očekivani rast robnog izvoza je 2,5% (što je duplo niža stopa rasta u odnosu na prethodnu godinu), dok se istovremeno očekuje nešto značajniji rast izvoza usluga od oko 6%. S druge strane, ako se u vidu ima struktura privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini koja je prilično neelastična, do kraja 2019. godine može se očekivati nastavak trenda rast ukupnog uvoza od 2,5% na kraju 2019. godine. Ovo približavanje stopa rasta izvoza i uvoza obzirom na znatno višu uvoznu osnovicu dovelo bi do blagog povećanja vanjskotrgovinskog deficita, dok bi doprinos vanjske trgovine u ekonomskom rastu bio neutralan.

Međutim, unatoč slabljenju pokazatelja iz proizvodno-izvoznog sektora, očekuje se da će Bosna i Hercegovina kroz komponente domaće tražnje (potrošnja i investicije) na kraju 2019. godine ostvariti ekonomski rast od oko 3% u odnosu na prethodnu godinu.⁶ Naime, ako se ima u vidu da privatna potrošnja čini oko 75% BDP-a u Bosni i Hercegovini, nije teško zaključiti da kretanja u okviru ove komponente u biti određuju kretanje ekonomskog rasta u zemlji. Tako se na osnovu pokazatelja kako što su rast privatne potrošnje u K1 2019 godine od 1,6%, povećanje broja zaposlenih i penzionera kao i njihovih primanja (koja su još uvijek veoma skromna), te tekućih priliva iz inozemstva očekuje da bi privatna potrošnja do kraja 2019. godine mogla ostvariti rast od 1,8%. Uz ovaj rast privatne potrošnje očekuje se i rast javne potrošnje od 1%, što bi na kraju godine trebalo rezultirati povećanjem ukupne finalne potrošnje od 1,6%. Pored povećanja potrošnje, u 2019. godini u Bosni i Hercegovini se očekuje da bi povećanja investicionih ulaganja od 8,3% kroz ulaganja privatnog i javnog sektora trebali dati značajan doprinos očekivanom ekonomskom rastu tokom 2019. godine.

Očekivani rast privatnih investicija, ali i rast javnih investicija od oko 9,0%, kao rezultat povećane realizacije projekata u elektroenergetskom sektoru i transportnoj infrastrukturi, svakako će pozitivno utjecati na rast BDP-a. Naravno, ovde treba istaknuti i to da je nivo učešća javnih investicija u ukupnim investicijama, ali i u BDP-u prilično skoroman i da je stopa rasta javnih investicija sklona čestim oscilacijama. Navedene oscilacije svakako treba vezati za izvore finansiranja istih. Najveće učešće u finansiranju investicionih projekata imaju inozemni izvori finansiranja (kredit i grantovi). Što se tiče domaćih izvora finansiranja, oni se odnose na budžetska sredstva i manjim dijelom na vlastita sredstva učesnika u realizaciji projekata.

1.1.2. Pretpostavke kretanja BDP-a za period 2020 - 2022. godine

Referentne međunarodne institucije koje se bave projekcijama ekonomskog rasta u svijetu kao što su: Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka i Evropska komisija u periodu 2020 -2022. godine, najavljuju prevazilaženje globalnih ekonomskih izazova kao što su trgovinske nesuglasice, pitanja BREXIT-a koja

⁶ Projekcija DEP-a, septembar 2019. godine

ograničavaju jačanje ekonomskog rasta. Tako se, prema posljednjim raspoloživim projekcijama MMF-a, u ovom periodu očekuje da svjetska ekonomija zabilježi prosječan ekonomski rast od preko 3,0% na godišnjem nivou, dok se prognoza ekonomskog rasta zemalja EU kreće oko 2,0%. Ovo povoljnije eksterno okruženje uz bolji poslovni ambijent u zemlji bi trebali predstavljati osnovne pretpostavke projekcija ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini za period 2020 – 2022. godine.

S tim u vezi, u 2020. godini u Bosni i Hercegovini se projicira ekonomski rast od 3,5%, dok bi stope rasta u 2021. odnosno, 2022. godini trebale iznositi 3,6%, odnosno 3,8%. Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tokom ovog perioda trebala predstavljati domaća tražnja. Naime, povećanje ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji uz očekivano povećanja industrijske proizvodnje i građevinskih radova praćeno povećanjem broja zaposlenih i prihoda od izvoza, kao i povećanje novčanih priliva iz inozemstva trebali bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka građana, a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. Tako se u periodu 2020 - 2022. godine očekuje prosječna stopa rasta privatne potrošnje od 2% (2020: 1,9%, 2021: 2,0%, 2022: 2,1%). S druge strane, imajući u vidu visok nivo javne potrošnje u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini i aktivnosti koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije, tokom ovog perioda očekuje se postepena stabilizacija javnih finansija kroz smanjenje javnih rashoda i istovremeno povećanje javnih prihoda kako bi se ograničio rast javne potrošnje. Tako se u periodu 2020 - 2022. godine očekuje tek blagi rast javne potrošnje od 0,5% na godišnjem nivou (2020: 0,6%, 2021: 0,5% i 2022: 0,5%). Ako se ima u vidu da bi tokom ovog perioda projicirana stopa ekonomskog rasta bila viša u odnosu na rast javne potrošnje, njen udio u BDP-u bi se smanjio sa trenutnih oko 19,4% na 17,9% na kraju 2022. godine.

Investicije bi tokom ovog perioda za razliku od prethodnih godine mogle imati značajniji rast, a samim tim i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a. U periodu 2020 - 2022. godine u Bosni i Hercegovini se očekuje povećanje ukupnih investicija po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od oko 9% (2020: 9,7%, 2021: 8,9%, 2022: 8,8%). Iako ova stopa rasta investicija može djelovati optimistično, vrijedi istaknuti da investicije još uvijek imaju prilično skromnu zastupljenost u strukturi BDP-a u Bosni i Hercegovini od svega 18%. U ovom vremenskom okviru očekuje se povećanja privatnih investicija koje čine većinski dio ukupnih investicija (oko 80% ukupnih investicija), kao i dosta značajniji doprinos javnih investicija. Smatra se da bi očekivano sticanje statusa kandidata za članstvo u EU uz kontinuiran proces unapređenja poslovnog okruženja kroz reformske procese moglo povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investiciona ulaganja u BiH. S druge strane, obzirom na strukturu i poziciju bh. ekonomije smatra se da će javne investicije predstavljati važnu polugu za podsticanje ekonomskog rasta u srednjem roku. Projekti u okviru izgradnje cestovne infrastrukture i energetske projekti, kao i raspoloživost sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija bi uz adekvatnu i pravovremenu implementaciju istih mogli rezultirati godišnjim povećanjem javnih investicija od preko 15% na godišnjem nivou. Tako bi u srednjoročnom vremenskom okviru nivo javnih investicija u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini trebao biti uvećan.

Povoljno eksterno okruženje uz unapređenje industrijske baze i podizanje konkurentnosti u Bosni i Hercegovini predstavljaju ključne pretpostavke projekcija kretanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Uz zavidan stepen realizacije navedenih pretpostavki u periodu 2020 - 2022. godine očekuje se porast vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Tokom ovog perioda očekuje se prosječni godišnji rast izvoza od oko 7%, pri čemu bi projicirani rast roba i usluga bio prilično ujednačen. Tako bi tokom ovog perioda, zahvaljujući ovom izvoznom

rastu, udio izvoza u BDP-u bio povećan na sa 40% u 2020. godini na 46% na kraju 2022. godine. S druge strane, očekuje se da bi se uvoz u ovom vremenskom periodu trebao kretati po nešto sporijoj godišnjoj stopi rasta od 4,9%. Tokom ovog perioda očekuje se nešto snažniji rast uvoza roba (prosječni godišnji rast uvoza roba 4,9%) u odnosu na uvoz usluga (prosječni godišnji rast 2,6%) obzirom na očekivani rast privatne potrošnje i naročito investicija koje se većim dijelom snabdijevaju kroz uvoz roba. Usljed ovog uvoznog rasta udio uvoza bi bio povećan sa 55% BDP-a u 2020. godini na oko 60% na kraju 2022. godine. Nešto snažniji rast izvoza u odnosu na rast uvoza u srednjem roku bi rezultirao postepenim smanjenjem vanjskotrgovinskog deficita, odnosno njegovom postepenom stabilizacijom kao udio u BDP-u na oko 14%. Pod pretpostavkom realizacije osnovnog scenarija ekonomskih kretanja u okruženju i Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda očekuje se i djelimično poboljšanje pokrivenosti uvoza izvozom na oko 77%.

Rizici za ostvarivanje navedenih projekcija se mogu klasificirati u dvije grupe, i to na vanjske i unutrašnje. Trenutno raspoloživa istraživanja međunarodnih institucija koja su nisu konačna ukazuju na slabljenje ekonomske aktivnosti i poslovnog povjerenja odnosno ekonomskih očekivanja u 2019. godini. Materijalizacija ovih rizika, kao i mogućnost da isti budu nastavljeni u srednjem roku predstavlja najveći rizik za osnovni scenario koji je predstavljen u ovom izvještaju. S druge strane, veću prijetnju predstavljaju unutrašnji izazovi, odnosno unutrašnji rizici u Bosni i Hercegovini. Unutrašnje rizike predstavljaju složen sistem donošenja odluka u BiH i spor tempo provođenja ekonomskih reformi. Eventualna kašnjenja u procesu formiranja vlasti i provođenju reformi bi se mogla negativno odraziti na planiranu dinamiku izvođenja javnih investicija što bi se sigurno odrazilo i na ukupni ekonomski rast.

Što se tiče rizika u srednjem roku za period 2020 - 2022. godine, oni se odnose na migraciju stanovništva iz BiH, posebno mladog, obrazovanog i kvalificiranog kadra, što bi moglo rezultirati smanjenjem produktivnosti i sporijim rastom BDP-a od projiciranog.

1.2. Industrijska proizvodnja u periodu 2019 - 2022. godina

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2018. godinu, u Bosni i Hercegovini je ostvaren rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od 1,6% u odnosu na prethodnu godinu i bio je praćen povećanjem broja zaposlenih lica u okviru iste.⁷

Međutim, ako se pažljivije posmatra kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje, nije teško primijetiti da je ova stopa rasta bila duplo niža u odnosu na prethodnu godinu, kada je registriran rast od 3,1%. Posljedica je ovo postepenog slabljenja privredne aktivnosti u vanjskom okruženju u drugoj polovini godine, što se ponajviše odrazilo na prerađivačku industriju u Bosni i Hercegovini koja je stagnirala. Ovakav trend slabljenja industrijske proizvodnje nastavljen je i u prvoj polovini 2019. godine. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za P1 2019. godinu, u Bosni i Hercegovini registriran je pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 4,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Na ovaj način je nastavljen veoma nepovoljan trend slabljenja fizičkog

⁷ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, saopćenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini", 25.1.2019.

obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini tokom svakog mjeseca u prvoj polovini 2019. godine.⁸ Iako je ovo smanjenje na nivou perioda djelimično posljedica prilično visoke osnovice iz prethodne godine, ipak je čini se ključni razlog bilo evidentno usporavanje ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kao što su Njemačka i Italija. Pregled kretanja industrijske proizvodnje po sektorima u biti se značajnije ne razlikuje od kretanja ukupne industrijske proizvodnje u BiH, pošto je pad proizvodnje zabilježen u okviru svih sektora. Najznačajniji pad proizvodnje zabilježen je u okviru sektora za proizvodnju električne energije 12,4%, dok su smanjenja u okviru sektora rudarstvo i prerađivačka industrija iznosila 2,9% odnosno 1,8%. Ovakva kretanja proizvodnog sektora su posljedica nepovoljne strukture u okviru prerađivačke industrije koju karakterizira nizak nivo proizvodnje uglavnom proizvoda niskog tehnološkog intenziteta koji uglavnom zavise od kretanja tržišta u glavnim trgovinskim partnerima. Stoga će kretanja u okviru industrijske proizvodnje do kraja 2019. godine ovisiti o kretanjima u okviru ovih trgovinskih partnera i eventualnom poboljšanju proizvodnje u okviru sektora za proizvodnju električne energije u Bosni i Hercegovini.

Prema raspoloživim projekcijama referentnih međunarodnih institucija, u periodu 2020 – 2022 . godine u užem i širem međunarodnom ekonomskom okruženju očekuje se stabilizacija ekonomskih prilika. Tako da se očekuje da bi ova dešavanja u međunarodnom okruženju trebala imati pozitivne implikacije na region i u konačnici na Bosnu i Hercegovinu. Ova eksterna dešavanja, uz interne dinamike koje se ogledaju kroz poboljšanje poslovnog ambijenta, trebala bi rezultirati povećanjem proizvodnje u bh. prerađivačkoj industriji koja ima visok stepen izvozne orijentacije. To će podrazumijevati povećanje investicionih ulaganja (inozemnih i domaćih), veću iskorištenost kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i u konačnici porast fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH. Osim ovoga, planirana investiciona ulaganja u infrastrukturu i energetiku također bi trebala značajno doprinijeti jačanju kako građevinskog sektora u BiH tako i onih grana bh. industrije koje su usko vezane uz građevinarstvo. Također se očekuje da energetska sektor koji je u prethodnom periodu bio jedan od nosilaca industrijske proizvodnje nastavi pozitivan trend rasta proizvodnje i dodatno osnaži industrijsku proizvodnju u BiH u navedenom periodu. Imajući u vidu sve navedene okolnosti, tokom ovog perioda u Bosni Hercegovini se mogu čekivati nešto više stope rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje, kao i značajniji doprinos ukupnom ekonomskom rastu u zemlji.

Pored općih rizika za ukupnu bh. ekonomiju, usljed prilično visoke zastupljenosti sektora za proizvodnju električne energije u okviru industrijske strukture nepovoljne vremenske prilike i zastarjelost postojećih proizvodnih kapaciteta.

1.3. Tržište rada BiH

Na osnovu raspoloživih podataka o osnovnim indikatorima na tržištu rada, prosječan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u P1 2019. godine se nastavio uvećavati (2,3%) u poređenju sa istim periodom 2018. godine

⁸Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, saopćenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za juni 2019. godine - prethodni podaci“, 25.7.2019. godine.

i iznosio je 815,7⁹ hiljada. Iako je broj zaposlenih lica uvećan u svim područjima djelatnosti, najznačajniji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih u Bosni i Hercegovini je u djelatnosti trgovine. U području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila, motocikala broj zaposlenih lica je uvećan za 2,4% g/g.¹⁰ U djelatnosti prerađivačke industrije, koja zapošljava najveći broj lica u Bosni i Hercegovini, broj zaposlenih je usporeno rastao (0,9% g/g) u P1 2019. godine.

Pomenuta stopa rasta je mnogo sporija u poređenju sa istim periodom prošle godine, što je posljedica dešavanja u oblasti prerađivačke industrije (pogledati poglavlje industrijske proizvodnje).¹¹ Uz rast broja zaposlenih lica, broj nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini je smanjen. U P1 2019. godine prosječan broj registriranih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini iznosio je oko 418,8 hiljada i manji je za 9,3% u odnosu na isti period 2018. godine. Intenzivno smanjenje broja registriranih nezaposlenih lica utjecalo je na nižu stopu nezaposlenosti. Anketna stopa nezaposlenosti u 2019. godini iznosi 15,7%. Prosječna neto plaća u Bosni i Hercegovini u P1 2019. godine iznosila je 911 KM i nominalno je veća za 5,1% u odnosu na isti period 2018. godine. Zbog rasta ukupnog nivoa cijena, realni rast prosječne neto plaće bio je nešto sporiji i iznosi 4,2%. Uzimajući u obzir dešavanja na tržištu rada u prvoj polovini 2019. godine, može se pretpostaviti da bi do kraja godine broj zaposlenih lica mogao biti veći oko 2,2%, uz nominalni rast prosječne neto plaće oko 5%.

Dešavanja na tržištu rada u 2020. godini značajno će determinirati poslovni ambijent, kako u Bosni i Hercegovini tako i regionu i EU. Prema projekcijama Evropske centralne banke (jun 2019) i projekcijama Evropske komisije (proljeće 2019), stopa nezaposlenosti u EU i eurozoni bi trebala biti niža u 2020. godini uz rast broja zaposlenih lica. S obzirom na to da oblast prerađivačke industrije i trgovine u Bosni i Hercegovini zapošljava najveći broj lica (oko 39%), prilikom izrade projekcija o broju zaposlenih uzete su u obzir pretpostavke o dešavanjima u prerađivačkoj industriji kao i trgovini. Pored toga, nivo investicija utječe na intenzitet rasta broja zaposlenih lica. U 2020. godini prema projekcijama DEP-a očekuje se rast obima investicija, trgovine ali i postepeni rast obima industrijske proizvodnje. Sve navedeno bi se moglo odraziti na rast broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini od 2,4% g/g, uz nastavak postepenog smanjenja stope nezaposlenosti. Prosječna neto plaća bi u 2020. godini mogla biti uvećana za 3,3% g/g.¹²

Izrada srednjoročnog scenarija 2021 - 2020. godine u oblasti tržišta rada bazirana je na očekivanom ekonomskom rastu u posmatranom periodu, odnosno nivou potražnje, trgovine i investicija. Evropska centralna banka u svojim projekcijama predviđa u 2021. godini smanjenje stope nezaposlenosti u eurozoni na 7,3%, uz povećanje broja zaposlenih od 0,6%. Pretpostavljeni rast investicija i trgovine u Bosni i Hercegovini bi se trebao pozitivno odraziti na broj zaposlenih lica, naročito u sektorima koji su prethodnih godina zapošljavali najviše lica u Bosni i Hercegovini. Uz pozitivna dešavanja u oblasti industrije, trgovine, ali i pojedinih uslužnih djelatnosti stvorili bi se realni uslovi za rast broja zaposlenih lica u posmatranim djelatnostima. Kao i prethodne godine, očekuje se da bi doprinos rastu broja zaposlenih mogao biti skromniji u javnom¹³ sektoru u odnosu na ostala područja djelatnosti. Generalno, uz pozitivnu poslovnu klimu, kako u Bosni i Hercegovini tako i u okruženju i

⁹ Privremeni podatak. Izvor: BHAS, zaposleni po djelatnostima.

¹⁰ U pomenutoj djelatnosti zaposleno je 18,5% od ukupnog broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini.

¹¹ U periodu VI 2019/VI 2018 broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji je smanjen za 0,4%.

¹² Nivo prosječne neto plaće u periodu 2020 - 2022. godine mogao bi biti veći u zavisnosti od potražnje radne snage (zadržavanje kvalitetne i deficitarne radne snage).

¹³ U analizi se misli na djelatnosti javne uprave, zdravstva i obrazovanja.

zemljama EU, očekuje se povećanje broja zaposlenih lica oko 2,5% g/g, ali i nastavak trenda postepenog uvećanja neto plaća od 3,4%-3,5% g/g.

Kretanja na tržištu rada su determinirana ekonomskim rastom, odnosno poslovnim ambijentom i potražnjom za radnom snagom kako u Bosni i Hercegovini tako i u okruženju i EU. Prema tome, ukoliko dođe do negativnih odstupanja u projekcijama u oblasti industrijske proizvodnje, trgovine i investicija, to bi se odrazilo na dinamiku rasta broja zaposlenih lica i plaća. Pored toga, implementacija planiranih strukturnih reformi u Bosni i Hercegovini mogla bi utjecati na kreiranje novih radnih mjesta i rast plaća, odnosno poboljšanje/pogoršanje kupovne moći i životnog standarda. Sve navedene promjene ujedno predstavljaju osnovne rizike za projekcije na tržištu rada u osnovnom scenariju.

1.4. Cijene u srednjoročnom periodu

Rast cijena u Bosni i Hercegovini nastavljen je u 2019. godini, ali po nešto sporijoj stopi u odnosu na prethodnu godinu. U periodu I - VII 2019/I - VII 2018 registrirana je inflacija od 0,8%. Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje, najznačajnije stope rasta bile su u odjeljcima alkoholnih pića i duhana (4,4%), stanovanja, vode, el. energija, plina i dr. energenta (2,9%), prijevoza (2,5%) te hrane i bezalkoholnih pića (1,2%). Od 1. januara 2019. godine nastavljeno je povećanje akciza¹⁴ na duhan i cigarete, odnosno harmonizacija akcizne politike na duhan i cigarete sa EU legislativom, što je utjecalo na rast cijena u odjeljku alkoholnih pića i duhana. Rast cijena u odjeljku prevoza bio je sporiji u poređenju sa istim periodom prošle godine i velikim dijelom su ga determinirale cijene nafte i benzina. Rastu cijena u odjeljku stanovanja, vode, el. energija, plina i dr. energenta doprinio je rast tečnih i čvrstih goriva, plina i najamnina za stanovanje. Iako je u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića zabilježen nešto sporiji rast cijena (u poređenju sa prethodno pomenutim odjeljcima), njihov doprinos rastu ukupne inflacije nije bio zanemariv zbog velikog udjela u CPI indeksu. Na osnovu toga može se pretpostaviti da bi inflacija u Bosni i Hercegovini u 2019. godini mogla biti nešto niža u odnosu na prethodnu godinu i iznositi oko 1%.

Posmatrajući historijski rast cijena u Bosni Hercegovini, može se zaključiti da je velikim djelom determiniran promjenama cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, cijenama hrane, akcizama na određene proizvode, cijenama komunalija itd. Zbog toga su projekcije inflacije u 2020. godini zasnovane na pretpostavkama o kretanju cijena pomenutih proizvoda. Projekcije Svjetske banke¹⁵, MMF¹⁶-a, kao i ljetne projekcije Evropske komisije (EK) pokazuju smanjenje cijena sirove nafte u 2020. godini. Prema EK, cijena sirove nafte u 2020. godini bi trebala biti niža u odnosu na 2019. godinu oko 4,9% i iznositi 61,5 \$/ barelu, a inflacija u EU bi mogla iznositi 1,6%. Pored toga, cijene hrane prema projekcijama MMF-a bi mogle biti veće za 2,1% g/g u posmatranoj godini. Za projekcije inflacije u Bosni i Hercegovini u 2020. godini uzet je u obzir mogući nastavak

¹⁴ Povećanje akciza na cigarete i duhan od 1.1.2019. godine. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,86 KM, a specifična akciza 1,65 KM za isto pakovanje. Akciza na duhan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iskazane za 1.000 komada cigareta i iznosi 114,40 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duhan za pušenje za 2019. godinu.

¹⁵ Projekcije od aprila 2019.

¹⁶ WEO, juli 2019.

akcizne politike na cigarete i duhan. Uz pretpostavku o stabilnim cijenama komunalija i hrane, u Bosni i Hercegovini se može očekivati inflacija od 1,2%.

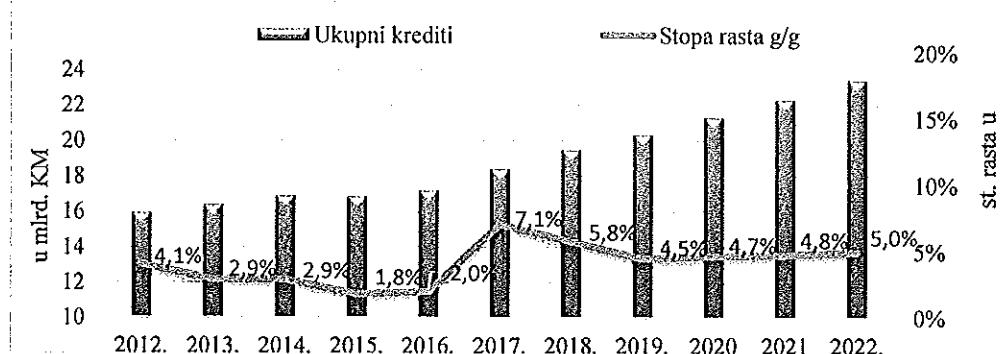
U periodu 2020 - 2021. godine, na osnovu raspoloživih podataka o svjetskim cijenama, može se očekivati umjeren rast inflacije u Bosni i Hercegovini. Prema projekcijama Evropske centralne banke, u 2021. godini u eurozoni može se očekivati inflacija od 1,6%, pri čemu bi cijena sirove nafte (brent) mogla iznositi 62,7 \$/barelu, što je manje za 4,7% u odnosu na cijenu sirove nafte u 2020. godini. Istovremeno, indeks cijena hrane bi prema proljetnim projekcijama Svjetske banke u 2021. i 2022. godini bi mogao rasti (oko 1,7%-1,8% g/g). Uzimajući u obzir stabilne cijene komunalija, na osnovu navedenog može se očekivati da inflacija u Bosni i Hercegovini u posmatranim godinama iznosi 1,4%-1,5%.

Kao i prethodnih godina, projekcije inflacije u osnovnom scenariju se oslanjaju na kretanje cijena sirove nafte kao eksternog faktora koji značajno determinira kretanje cijena u Bosni i Hercegovini. Pored toga, treba uzeti u obzir domaće faktore koji determiniraju inflaciju kao što su akcize na pojedine proizvode, cijene komunalija itd. Prema tome, ukoliko bi cijene sirove nafte u periodu 2020 - 2022. godine odstupale od pretpostavljenih u osnovnom scenariju, to bi se odrazilo na nivo inflacije. Istovremeno, nenajavljena poskupljenja određenih proizvoda i komunalija mogla bi utjecati na rast inflacije. Nastavak provođenja akciza na cigarete i duhan također će determinirati rast cijena u Bosni i Hercegovini.

1.5. Prognoza kretanja rasta bankarskih kredita i depozita

Do kraja 2018. godine došlo je do rasta kreditne aktivnosti po stopi 5,8% g/g sa dostignutim iznosom od 19,5 mlrd. KM. Na kraju sedmog mjeseca 2019. godine stopa rasta je bila 5,3% g/g, a ukupna kreditna suma je iznosila 20,2 mlrd. KM. Svi sektori su doprinijeli rastu, a najveći po vrijednosti na kraju sedmog mjeseca su bili krediti stanovništvu sa dostignutih 9,7 mlrd. KM i stopom rasta 7,6 % g/g te zatim krediti nefinansijskim preduzećima, koji su dostigli 9,4 mlrd. KM sa stopom rasta od 4,3% g/g. Očekivano globalno usporavanje ekonomskog rasta, praćeno usporavanjem privrednog rasta u Bosni i Hercegovini, dovodi i do pretpostavke daljnjeg usporavanja kreditnog rasta. Tako bi, prema procjeni, ukupni krediti do kraja 2019. godine rasli po manjoj stopi od 4,5% g/g (u odnosu na kraj prošle godine). U 2020. godini se očekuje stabilizacija uz nešto veći rast kreditne aktivnosti sa projiciranom stopom od 4,7% g/g. U 2021. godini bi ponovo došlo do ubrzanijeg rasta sa stopom 4,8% g/g te u 2022. godini sa stopom 5,0% g/g.

Grafikon 1.1.: Ukupni krediti (u mlrd. KM na kraju perioda) i godišnja stopa promjene

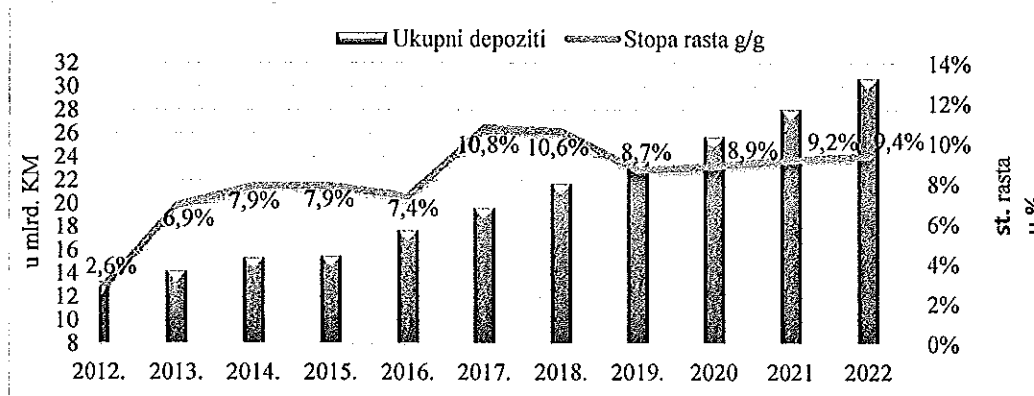

Izvor: DEP

Na kraju 2018. godine stopa rasta ukupnih depozita je iznosila 10,6% g/g. Od početka godine dolazi do postepenog usporavanja stope rasta tako da je na kraju sedmog mjeseca 2019. godine stopa rasta iznosila 8,9% g/g uz dostignutih 22,8 mlrd. KM. U okviru toga najveći su bili depoziti stanovništvu koji su dostigli 12,7 mlrd. KM, uz stopu rasta 8,9% g/g, dok su depoziti nefinansijskim poduzećima dostigli 5,3 mlrd. KM. sa stopom rasta od 5,3 % g/g.

Nešto manje stope privrednog rasta u svijetu i Bosni i Hercegovini stvaraju realnu pretpostavku za projekciju usporenijeg rasta depozita u 2019. godini sa očekivanom stopom od 8,7% g/g. U narednim godinama bi se mogao očekivati ubrzaniji privredni rast koji bi se odrazio i na bolje rezultate u radu bankarskog sektora (poboljšanje finansijskih pokazatelja CAR¹⁷, NPL¹⁸). Time bi bile stvorene realne pretpostavke za ostvarenje većih stopa rasta ukupne količine depozita te se očekuje da će stope rasta u 2020. godini biti 8,9% g/g, u 2021. godini 9,2% g/g te u 2022. godini 9,4% g/g.

Grafikon 1.2: Ukupni depoziti (u mlrd. KM, na kraju perioda) i godišnja stopa promjene

Izvor: DEP

Daljnje pogoršanje geopolitičkih uslova i posljedično krize na energetskom tržištu, zaoštavanje u trgovinskom ratu između SAD i Kine, te usporavanje i pad privredne aktivnosti u Evropskoj uniji, uzrokovano produženom krizom Brexita, bi se svakako odrazilo i na bankarsko tržište. Nestabilan i otežan rad bankarskog sistema bi se manifestirao smanjenjem cjelokupne kreditne aktivnosti, te smanjenju mase i stope rasta depozita.

¹⁷ CAR- Capital Adequacy ratio-Neto kapital prema ukupnim ponderisanim rizicima.

¹⁸ NPL-Non performing loans-nekvalitetni krediti.

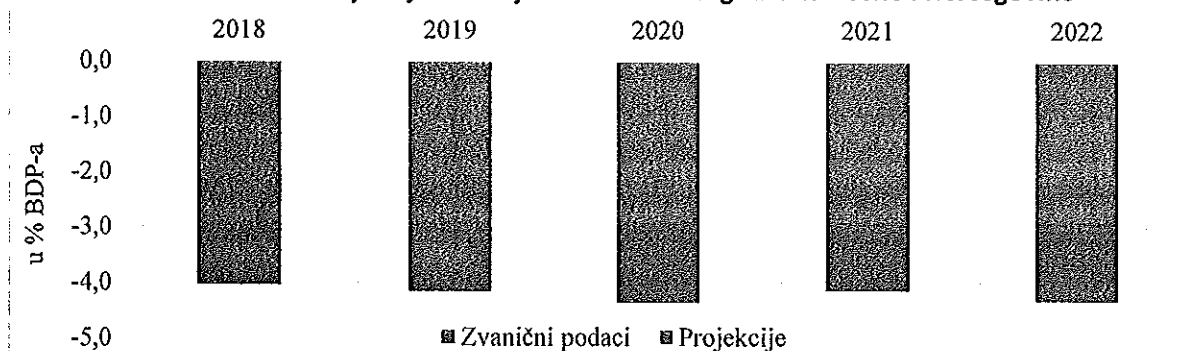
1.6. Vanjski sektor

1.6.1. Platni bilans Bosne i Hercegovine 2019 - 2022. godina

Prema zvaničnim podacima iz platnog bilansa Bosne i Hercegovine za prvo tromjesečje 2019. godine te projekcijama DEP-a za ostala tri tromjesečja 2019. godine, deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine iznosio bi 1,5 milijardi KM, što bi predstavljalo povećanje od 7% (g/g). Do ovog povećanja deficita tekućeg računa bi ponajviše došlo usljed usporavanja ekonomskih aktivnosti u EU, a time i nepovoljnog utjecaja na vanjskotrgovinsku razmjenu roba i usluga Bosne i Hercegovine.

U K1 2019. godine deficit tekućeg računa iznosio je oko 477 miliona KM, što predstavlja povećanje od 13,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovaj porast deficita tekućeg računa je najvećim dijelom determiniran deficitom vanjske trgovine roba i usluga, odnosno porastom uvoza za 4,6% i porastom izvoza za 2% (g/g). Tekući neto prilivi novca iz inozemstva u K1 2019. godine zabilježili su rast od 9,7%, kao rezultat povećanja tekućih priliva za 6,4% (rast po osnovu doznaka građana iz inozemstva i kompenzacija zaposlenim rezidentima Bosne i Hercegovine u inozemstvu) i smanjenja odliva novca u inozemstvo za 1,6% (najvećim dijelom zbog pada dividendi od direktnih i portfolio investicija).

Grafikon 1.3: Projekcije kretanja deficita tekućeg računa Bosne i Hercegovine

Izvor: DEP

Na bazi projekcija DEP-a obim vanjskotrgovinske razmjene u periodu 2020 - 2022. godine bi se povećao, tako da bi u ovom vremenskom intervalu vanjskotrgovinski deficit bilježio nominalni rast od 0,1-3,1%, kao rezultat porasta stope uvoza (6,8-8,6%) i rasta stope izvoza (8,2-10,5%).

Kao udio u BDP-u deficit tekućeg računa, za 2019. godinu, prema projekcijama DEP-a iznosio bi oko -4,0%, dok bi se moglo očekivati da u periodu 2020 - 2022. godine ostane na približom istom nivou (deficit bi se u ovom periodu mogao kretati u intervalu od -4,1% do -4,4% BDP-a). Očekuje se da će se tekući neto prilivi iz inozemstva, u periodu 2020 - 2022. godine, kretati od 9,2% do 10,1% BDP-a. Finansiranje deficita tekućeg računa bilo bi, kao i proteklih godina, omogućeno prilivima finansijskih sredstva iz inozemstva (kroz socijalne beneficije i doznake građana iz inozemstva, direktne strane investicije, trgovinske kredite te kroz eventualna nova zaduživanja na međunarodnom finansijskom tržištu).

Glavni rizici za promjene u kretanju platnog bilansa Bosne i Hercegovine za povećanje odnosno smanjenje deficita tekućeg računa nalaze se u kretanju vanjskotrgovinskog deficita, tačnije u promjenama stopa izvoza i uvoza roba i usluga, te promjenama cijena na svjetskom tržištu.

Kod finansiranja deficita tekućeg računa najveći rizici se nalaze u smanjenju sredstva strane aktive Bosne i Hercegovine u inozemstvu, nedovoljnim prilivom direktnim stranim investicijama, otežanim pristupom trgovinskim kreditima, kao i nemogućnost zaduživanja na međunarodnom finansijskom tržištu.

1.6.2. Pregled vanjskotrgovinske razmjene za period 2019 - 2022. godine

Povećanje ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini i povoljna ekonomska kretanja u glavnim trgovinskim partnerima u 2018. godini doveli su do intenziviranja vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Ključne determinante povećanja vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH u 2018. godini bile su: jačanje izvozne tražnje usljed poboljšanja ekonomskih prilika u glavnim trgovinskim partnerima i povećanje svjetskih cijena pojedinih proizvoda kao što su metali (5,5%) i energenti (27,7%). Tako je Bosna i Hercegovina u 2018 godini zabilježila povećanje ukupnog obima razmjene, povećanje izvoza od 6,0%, nešto niži rast uvoza od 3,2%, što je dovelo do smanjenja vanjskotrgovinskog deficita od 3,6% i pozitivan doprinos ekonomskom rastu od preko 0,5 p.p.

Međutim, baš kao što što je to bio slučaj sa fizičkim obimom industrijske proizvodnje, stope rasta vanjskotrgovinskih indikatora u 2018. godini bile su duplo niže u odnosu na prethodnu godinu.¹⁹ Ovo je najvjerovatnije posljedica slabljenja izvozne tražnje, što je uzrokovano usporavanjem ekonomske aktivnosti u zemljama EU u drugoj polovini prošle godine. Ovaj trend slabljenja ekonomske aktivnosti, odnosno izvozne tražnje iz prethodne godine nastavljen je i u 2019. godini, što se jasno vidi kroz vrijednost vanjskotrgovinskih indikatora. Naime, Bosna i Hercegovina je, prema preliminarnim podacima BHAS-a za prvih 6 mjeseci 2019. godine, zabilježila stagnaciju izvoza roba -01% i povećanje robnog uvoza od 4,5%, što je rezultiralo značajnim povećanjem robnog deficita od preko 10%, dok je pokrivenost uvoza izvozom smanjena za 3 procentna poena. Ako se ima u vidu da je Bosna i Hercegovina je u vanjskotrgovinskom smislu prilično koncentrisana na tržišta zemalja na način da skoro 3/4 izvoza roba plasira na tržišta zemalja EU, dok oko 60% uvoza snabdijeva iz EU nije teško zaključiti da će ekonomska kretanja u ovim zemljama odrediti kretanja vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini do kraja 2019. godine. Tako se na osnovu trenutno raspoloživih projekcija za EU i Bosni i Hercegovini očekuje nešto sporiji rast vanjskotrgovinske robne razmjene u odnosu na prethodnu godinu. Tako se prema projekcijama DEP-a u 2019. godini očekuje rast robnog izvoza od 2,5%, dok je očekivani rast robnog uvoza skoro identičan i iznosi 2,6%. Ako se ima u vidu viša uvozna osnovica, ovo ujednačavanje stopa robnog izvoza i uvoza rezultirat će blagim povećanjem vanjskotrgovinskog robnog deficita, dok bi doprinos ekonomskom rastu bio neutralan.

Unatoč sve učestalijim debatama o valutnim, trgovinskim ratovima i jačanju protekcionizma u svijetu, pretpostavke međunarodnih institucija institucija kao što su IMF, WB i EC jeste da bi trend rasta u svjetskoj trgovini trebao biti nastavljen u periodu 2020 - 2022. godine. Najave povoljnih eksternih dešavanja, uz dodatni doprinos internih dinamika koje se ogledaju kroz poboljšanje poslovnog ambijenta u Bosni i Hercegovini predstavljaju glavno uporište projekcija kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Tako se tokom

¹⁹ Referentne stope rasta vanjskotrgovinskih indikatora za 2017. godinu su iznosile: rast izvoza 11,8%, rast uvoza 7,7%.

ovog perioda očekuje prosječni ekonomski rast od preko 3,6% u realnom smislu, povećanje investicija od skoro 9% na godišnjem, što bi trebalo dovesti do povećanja obima vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Povećanje proizvodnje na strani bh. ponude rezultirat će povećanjem izvoznog potencijala u okviru većine grana izvozno orijentirane bh. prerađivačke industrije, sektora za proizvodnju električne energije, kao i povećanja izvoza usluga.

Imajući u vidu navedene okolnosti, projekcija DEP-a je da bi se u BiH u periodu 2020 - 2022. godine moglo očekivati povećanje ukupnog izvoza roba sa godišnjim stopama rasta od 6,1%, 7,8% i 7,4% u realnom smislu respektivno. S druge strane, viši nivo ekonomske aktivnosti dovest će do povećanja domaće tražnje u okviru sektora stanovništva i korporativnog sektor,a što će rezultirati i povećanjem bh. uvoza. Očekuje se da stope rasta uvoza roba budu nešto niže u odnosu na izvoze i trebale bi se kretati od 3,9% u 2020., 5,5% u 2021., i 5,0% u 2022. godini. Obzirom na ovakva kretanja izvoza i uvoza (viša stopa rasta izvoza u odnosu na uvoz), tokom ovog perioda očekuje se postepena stabilizacija vanjskotrgovinskog bilansa na 14% BDP-a. Posmatrano na duži rok, brža stopa rasta izvoza i povećanje njegovog udjela u BDP-u u odnosu na uvoz pored stabilizacije vanjskotrgovinskog bilansa dovest će i do poboljšanja ukupne pokrivenosti uvoza izvozom. Tako se zaključno sa 2022. godinom očekuje da bi udio izvoza u BDP-u trebao iznositi 46%, dok bi se uvoz zadržao na oko 59%, što će rezultirati poboljšanjem ukupne pokrivenosti uvoza izvozom na oko 78%.

Prethodno navedena kretanja mogu se očekivati ukoliko se ne dese neki od sljedećih događaja: turbulencija u funkcioniranju ekonomija glavnih trgovinskih partnera BiH, naglo povećanje izvoznih i uvoznih cijena glavnih robnih kategorija izvoza i uvoza, smanjenje industrijske proizvodnje, investicija, potrošnje, ali i novih elementarnih nepogoda, ili bilo čega drugog što bi utjecalo na pogoršanje vanjskotrgovinske razmjene.

Drugi veoma važan rizik po bh. vanjskotrgovinsku robnu razmjenu sa svijetom predstavljaju valutni i trgovinski ratovi vodećih svjetskih ekonomija, kao i jačanje protekcionizma, prije svega na tržištu EU.

1.7. Strana direktna ulaganja

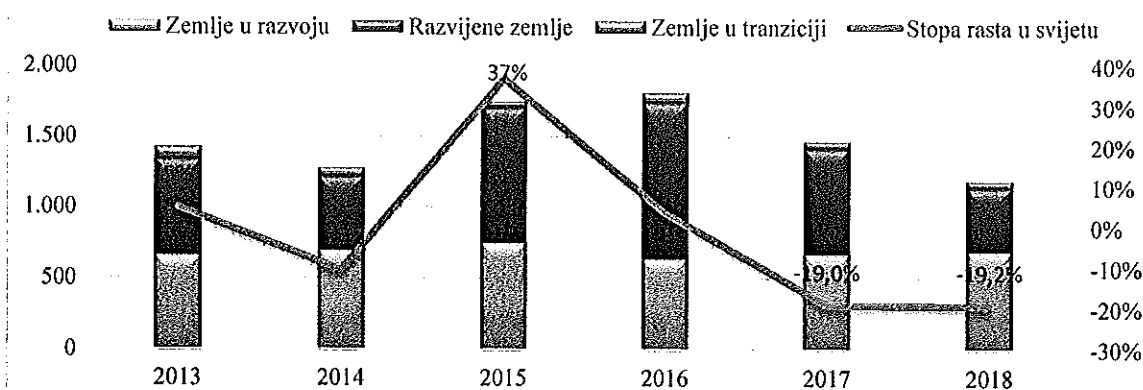
Posmatrajući trenutna globalna ekonomska kretanja u 2019. godini, primjetno je usporavanje ekonomskog rasta u odnosu na prethodnu godinu²⁰. Obostrano povećanje tarifa između Sjedinjenih Američkih Država i Kine (čija je daljnja eskalacija zaustavljena poslije samita grupe G20) uz neizvjesnosti oko Brexita, kao i rastuće geopolitičke napetosti (uz stalnu mogućnost uvođenja sankcija na tržištu nafte), su prouzrokovali nesigurnost i negativan utjecaj na rast ekonomskih tokova²¹. Prema posljednjim dostupnim podacima UNCTAD-a (engl. The United Nations Conference on Trade and Development), ulaganja u svijetu u 2018. godini su manja za 19,2% g/g pa je moguće nastavak trenda očekivati i u 2019. godini. Prema podacima u platnom bilansu²² objavljenim od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine, strana direktna ulaganja (u daljnjem tekstu: SDU) u prvom kvartalu 2019. godine su iznosila 231,2 KM (neto finansijska pasiva) i manja su za 12,4% g/g.

²⁰ <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>

²¹ <https://www.ecb.europa.projections>

²² CBBiH, BOP6_zakorisnike_Q3_2018.

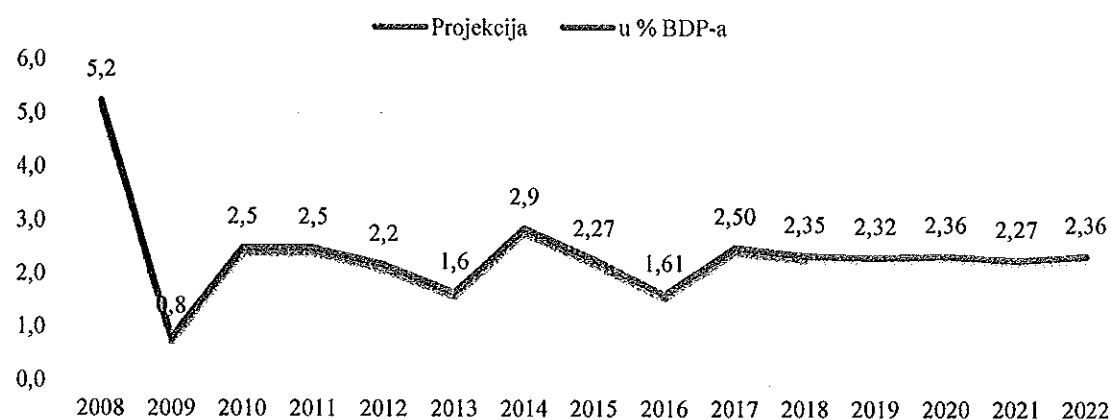
Grafikon 1.4: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD

Izvor: DEP

Prema ovim podacima, u 2019. godini bi se mogla očekivati da SDU budu nešto manja ili na nivou prethodne godine, što bi iznosilo oko 2,3% BDP. Kao posljedica trenda pogoršanja ekonomskih kretanja iz prethodne godine u svijetu i Evropi u 2020. godini SDU prema Bosni i Hercegovini ne bi značajnije odstupala i kretala bi se oko 2,4% BDP. Uzimajući u obzir brojne najave za ulaganja u oblast energetike, infrastrukture, usluga i turizma, postoji realna osnova da u narednom periodu dođe do postepenog povećanja SDU. Time bi SDU u 2021. godini dostigla 2,3% BDP, te na kraju u 2022. godine 2,4% BDP.

Grafikon 1.5: Projekcija DSU po godinama u milionima KM i DSU u procentima od BDP

Izvor: DEP

SDU u 2019. godini bi iznosila oko 2,3% BDP. Iako je došlo do kašnjenja u realizaciji najavljenih velikih infrastrukturnih i energetskih projekata, u međuvremenu je evidentirano ulaganje u oblast telekomunikacija, tako da se može očekivati da ulaganja u ovoj godini ipak dostignu prethodnu. Značajna sredstva (prema najavama oko 150 mil. EUR) bi u narednom periodu trebala da donese kupovina firme „Elta Kabel“ od strane telekomunikacione kompanije iz Srbije „M-Tel“²³. Također, potpisan je protokol u vezi sa izgradnjom autoceste Doboj – Vukosavlje - Brčko na bazi koncesionog ugovora sa kineskom kompanijom „Sinochem kapital“²⁴, a čeka

²³ <https://mtel.ba/Press-centar/a14258-Mtel-postao-stopostotni-vlasnik-Elta-kabela.html>

²⁴ <http://privrednastampa.ba/tag/autoputevi-republike-srpske/>

se početak realizacije autoputa Banja Luka - Prijedor u vrijednosti od 700 mil. KM ²⁵. Prema dostupnim podacima, još nije došlo do početka realizacije projekta izgradnje solarne elektrane su „SFE Bančić“ Ljubinje.²⁶ Također, došlo je do odlaganja izgradnje „VE Trusina“²⁷, a najavljena su ulaganja u VE „Debelo Brdo“, VE „Gradina“, VE „Kupres1“²⁸. Izgradnja rezidencijalnih kompleksa „Buroj ozone“, općina Trnovo²⁹, i „Green Valley City“³⁰, u okolini Sarajeva, također najavljuju povećanje SDU.

U narednom periodu bi se mogla očekivati postepena stabilizacija uslova u Evropi i svijetu pa bi se u 2020. godini SDU kretali u iznosu od oko 2,4% BDP. Najavljena je izgradnja „TE Gacko 2“ sa instaliranom snagom od 350 MWh u vrijednosti 500 mil. eura. Potpisan je ugovor sa kompanijama „China Machinery Engineering Corporation“ i „Emerging Market Power Fund“³¹, prema kojem bi većinski udio imali kineski partneri. Početak realizacije najavljenih infrastrukturnih objekata bi trebao početi dopinositi rastu SDU, tako da bi u 2021. godini učešće bilo oko 2,3% BDP-a, a u 2022. godini oko 2,4% od BDP.

Ponovno otpočinjanje trgovinskog rata praćeno globalnim političkim tezijama (zaoštavanje sankcija prema Rusiji i Iranu), neminovno bi ostavili posljedice i na SDU prema Bosni i Hercegovini. Uzrokovano usporavanje privrednog rasta u Kini i izlazak Velike Britanije iz Evropske zajednice bez dogovora bi dodatno pogoršali ekonomske prilike u EU. Pogoršanje ekonomskih uslova, pogotovo glavnih trgovinskih partnera Bosne i Hercegovine, bi se neumitno odrazilo na slabe ekonomske rezultate, pogoršanje blatnog bilansa i u kranjoj instanci, dodatnom zaduživanju, što bi bilo vezano naravno i sa daljnjim pogoršanjem kreditnog rejtinga zemlje

II. PROJEKCIJE PRIHODA OD INDIREKTNIH POREZA ZA PERIOD 2019 - 2022. GODINA

2.1. Osnove i pretpostavke projekcija prihoda od indirektnih poreza

Projekcije indirektnih poreza temelje se na projekcijama makroekonomskih pokazatelja DEP-a iz septembra 2019. godine, a uzimaju u obzir trendove naplate indirektnih poreza, te tekuće vladine politike u oblasti indirektnog oporezivanja (*baseline scenario*).

Tekuće politike u oblasti indirektnog oporezivanja obuhvataju:

- a) obaveze i sistem plaćanja PDV-a reguliraju se Zakonom o porezu na dodanu vrijednost³²;

²⁵ <http://www.autoputevirs.com/aprs/Doc.aspx?cat=5&subcat=24&Id=24&lang=cir&txt=295>, potpisan ugovor o koncesiji sa kineskom kompanijom „China Shadong Int. Economic & technical cooperation Group Ltd.

²⁶ <http://fipa.gov.ba/novosti/aktivnosti/default.aspx?id=8180&langTag=en-US>

²⁷ <https://crp.org.ba/project/raskinut-koncesioni-ugovor-za-vjetropark-trusina/>

²⁸ Gradina d.o.o. oko 150 mil Eur. il Kamen dent d.o.o., procjena oko 70 mil. eura.

²⁹ „Buroj Property Development“ iz UAE.

³⁰ <http://greenvalleyuae.com/projects.php?id=13&stat=gallery&lang=en>

³¹ <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/media/vijesti/Pages/Potpisan-sporazum-o-izgradnji-TE-Gacko-2.aspx>

³² "Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17

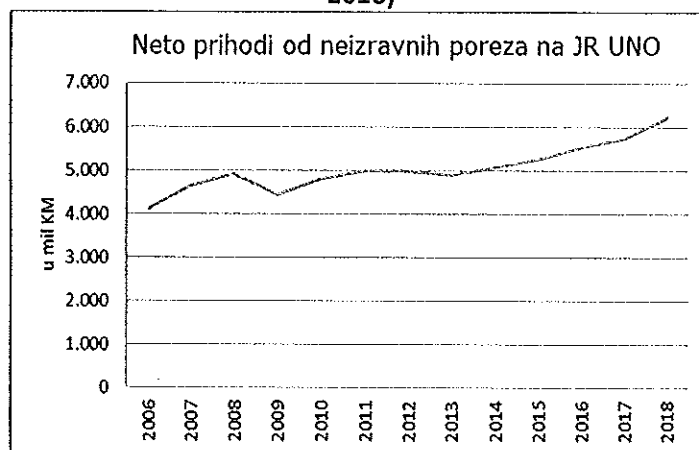
- b) politika akciza regulirana je Zakonom o akcizama u Bosni i Hercegovini³³. Projekcije prihoda od indirektnih poreza su zasnovane na pretpostavci nastavka harmonizacije akciza na cigarete sa standardima EU i primjeni politike oporezivanja rezanog duhana prema izmjenama Zakona iz 2014. godine.³⁴ Politika akciza na duhan u 2019. godine utvrđena je Zakonom o akcizama i Odlukom³⁵ Upravnog odbora UINO. Očekuje se da će se zakonski plafon ukupne akcize na cigarete od 176 KM/1.000 cigareta za sve cjenovne kategorije cigareta dostići 2019. godine, čime bi bila okončana harmonizacija sa standardima EU u sferi oporezivanja cigareta³⁶;
- c) Zakonom o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini³⁷ uređuju se osnovni elementi carinske politike, te opća pravila i postupci koji se primjenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Bosne i Hercegovine.

2.2. Trendovi naplate indirektnih poreza

Prikupljeni prihodi od indirektnih poreza pokazuju dugoročni trend rasta.

Izuzeci su bili „krizna“ 2009. godina, kada je ostvaren snažan pad prihoda od 9,9%, te stagnacija i blaži pad prihoda u 2012. i 2013. godini respektivno. U svim ostalim godinama zabilježen je rast prikupljenih prihoda na JR UINO (Grafikon 2.1.).

Grafikon 2.1. Neto prihodi od indirektnih poreza (2006-2018)

Izvor: OMA, Bilten 166/167, maj/jun 2019. g.

U 2006. godini je prikupljeno 4,1 mlrd KM neto prihoda od indirektnih poreza na JR UINO, a u 2018. godini je iznos neto naplaćenih prihoda uvećan za više od 50,0% (6,2 mlrd. KM) u odnosu na 2006. godinu. Treba napomenuti da ovi iznosi ne uključuju zaostale uplate indirektnih poreza na račune entiteta, koji su u početnim godinama nakon uvođenja PDV-a bili značajniji.

³³ "Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14 i 91/17

³⁴ Nova politika je u primjeni od 01.08.2014. (Izmjene Zakona o akcizama u BiH „Službeni glasnik BiH“ br. 49/14)

³⁵ Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duhan za pušenje za 2019. godinu (Službeni glasnik BiH br. 75/18).

³⁶ U parlamentarnoj proceduri se nalaze izmjene Zakona o akcizama, koje je Upravni odbor UINO usvojio u 2018. godini, a koje podrazumijevaju uvođenje trogodišnjeg moratorija na povećanje specifične akcize na cigarete, počevši od 2019. U međuvremenu je usvojena Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duhan za pušenje za 2019. godinu prema važećem Zakonu. S obzirom na očekivanja u vezi sa dostizanjem EU standarda u oporezivanju cigareta u 2019. godini eventualno usvajanje izmjena Zakona o akcizama ne bi imalo stvarnih efekata na naplatu prihoda u periodu 2020 - 2022.

³⁷ Novi Zakon o carinskoj politici ("Službeni glasnik BiH", broj 58/15) primjenjivat će se tek od avgusta 2019, a do tog datuma se primjenjuje stari Zakon o carinskoj politici ("Službeni glasnik BiH", br. 57/04, 51/06, 93/08, 54/10 i 76/11). Izuzetak je član 207. novog Zakona koji se primjenjuje od 25.4.2018.

Udio indirektnih poreza sa JR UINO u BDP-u je varirao proteklih godina. Nakon pada ovog udjela sa 18,8% u 2008. godini na 17,1% u kriznoj 2009. godini, od 2010. godine se kreće u rangu između 17,3% i 18,6%. Procjenjuje se da je u 2018. godini (projekcije BDP-a od strane DEP-a) iznosio 18,3%. Udio indirektnih poreza sa JR UINO u ukupnoj potrošnji je također varirao, a od 2014. godine pokazuje neprekidni trend rasta. Procjenjuje se da je u 2018. godini (projekcije potrošnje od strane DEP-a) iznosio 19,4%.

2.2.1. Naplata u 2018. godini

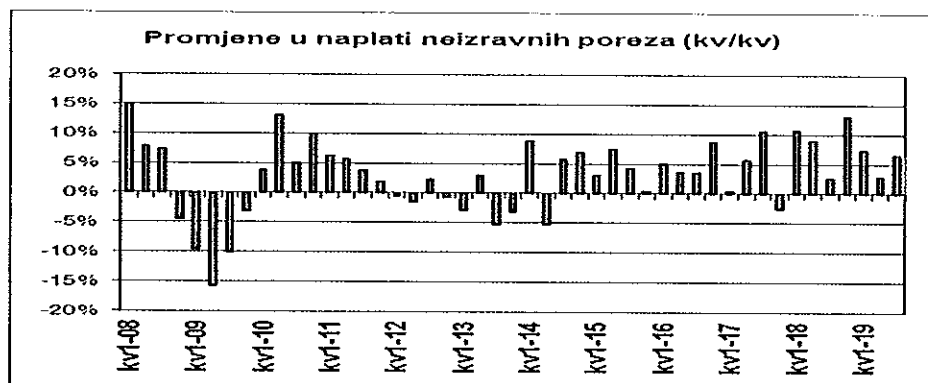
Pregled naplate indirektnih poreza pokazuje da je u 2018. naplaćen rekordni iznos prihoda od indirektnih poreza od osnivanja UINO od 6.220,8 mil. KM, a stopa rasta je dosegla čak 8,6%. Visoka stopa rasta je bila očekivana imajući u vidu efekte izmjene Zakona o akcizama. Da bi se u svrhu analize osigurala uporedivost naplate prihoda od indirektnih poreza u 2018. godini sa naplatom u 2017. godini, potrebno je u cijelosti isključiti naplatu namjenske cestarine, s obzirom na činjenicu da se skoro svi efekti izmjena Zakona o akcizama (u primjeni od 1.2.2018.) odnose na namjensku cestarinu. Iznos prihoda nakon isključivanja namjenske cestarine predstavlja transfere prihoda prema budžetu institucija BiH, entitetima i Distriktu („sredstva za raspodjelu“). Nakon isključivanja naplate namjenske cestarine iz iznosa ukupno naplaćenih indirektnih poreza u 2017. i 2018. godini, rast sredstava za raspodjelu u 2018. iznosi 4,7%. Budući da efekti izmjena Zakona o akcizama uključuju i iznos PDV-a koji je naplaćen na dodatnu namjensku cestarinu, isključivanjem tog efekta stopa rasta sredstava za raspodjelu iznosi 4,0%. Stoga, može se zaključiti da su izmjene Zakona o akcizama donijele 4,6 p.p. rasta prihoda od indirektnih poreza.

2.2.2. Naplata u periodu januar - septembar 2019. godine

Ukupni prihodi

Prema preliminarom izvještaju UINO o gotovinskom toku na JR, u septembru 2019. neto naplata indirektnih poreza je bila veća za 2,7 mil KM, odnosno za 0,5% u odnosu na septembar 2018. Slabija naplata indirektnih poreza u septembru značajno je usporila rast kumulativne naplate. Na nivou devet mjeseci 2019. bruto naplata prihoda od indirektnih poreza je veća za 309,1 mil KM ili za 5,5% u odnosu na isti period 2018. Istovremeno su isplate povrata bile veće za 65,8 mil KM ili za 6,4%. U konačnici, za devet mjeseci je naplaćeno 243,4 mil KM neto prihoda više nego u istom periodu 2018, što predstavlja rast od 5,3%. Poređenje naplate u 2019. sa 2018. po kvartalima pokazuje stabilan rast naplate indirektnih poreza u proteklih pet godina. Rast prihoda od 7,4% u prvom kvartalu 2019. dijelom je rezultat povećanja cestarine zbog primjene izmjena Zakona o akcizama, koji su se ispoljili u januaru. Zbog izuzetno loše naplate u junu u drugom kvartalu, ostvaren je rast od 2,8%. Međutim, već u trećem kvartalu, uglavnom zahvaljujući snažnom rastu prihoda od akciza na duhanske prerađevine i derivate nafte, ponovo je ostvarena visoka stopa rasta od 6,5%. (Grafikon 2.2.).

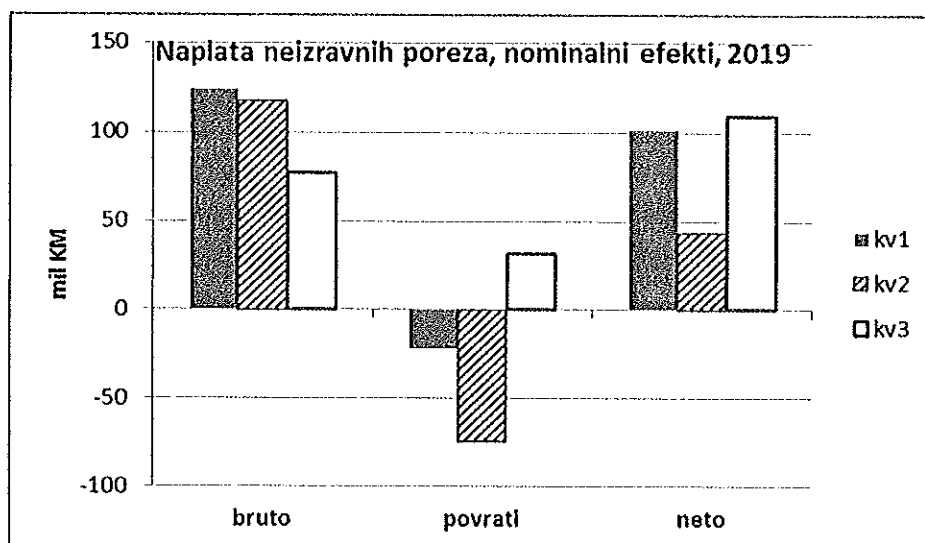
Grafikon 2.2. Promjene u naplati indirektnih poreza (kv/kv)

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Poređenje kvartalnih nominalnih efekata naplate ukazuju na zaključak da su najveći efekti ostvareni u prvom kvartalu, što je i očekivano zbog utjecaja naplate povećane cestarine u januaru 2019., koja je, zajedno sa pripadajućim PDV-om iznosila cca 20 mil KM. (Grafikon 2.3.).

Grafikon 2.3. Naplata prihoda od indirektnih poreza- nominalni efekti

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Ipak, primjetan je opadajući trend kvartalnih efekata bruto naplate. S druge strane, naplatu prihoda u 2019. snažno su obilježile oscilacije u isplatama povrata, koje su eskalirale u drugom kvartalu, značajno umanjivši pozitivan rast bruto naplate. Međutim, u trećem kvartalu došlo je prvo do usporavanja isplata povrata, a potom i do pozitivnih efekata u septembru, što je pozitivno djelovalo na neto naplatu indirektnih poreza u trećem kvartalu. Izvršenje naplate prihoda od indirektnih poreza od 5,3% za devet mjeseci 2019. za 1,6 postotnih bodova je više od projekcija Odjela iz aprila 2019³⁸. Potrebno je naglasiti

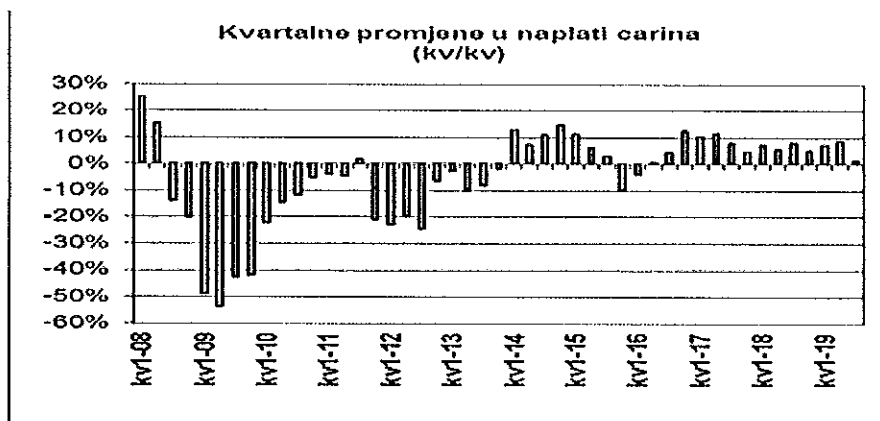
³⁸ Projekcije su objavljene u OMA biltenu br. 166/167, maj/juni 2019., www.oma.uino.gov.ba

da je efekat primjene izmjena Zakona o akcizama donio 0,4 postotnih bodova rasta prihoda od indirektnih poreza.

Analiza po vrstama prihoda³⁹

Carine. Nakon dužeg perioda pozitivnog mjesečnog rasta u avgustu i septembru 2019. je zabilježen pad prihoda od carina, što je usporilo kumulativnu stopu rasta na 5,5%. Pad prihoda od carina u avgustu je bio posljedica usporavanja uvoza iz EU, te pada uvoza iz Rusije, Kine i ostalih azijskih zemalja. Pregled kvartalnih trendova pokazuje stabilnu naplatu prihoda od carina u posljednjih dvanaest kvartala u kontinuitetu, sa kvartalnim stopama rasta između 5% i 10%, koje nije ugrozila ni primjena adaptacije SSP. U prvom kvartalu 2019. zabilježen je rast naplate carina od 7,1%, a u drugom od 8,5%. Taj niz je neočekivano prekinut u trećem kvartalu 2019., kada je ostvaren skroman rast prihoda od 1,3%. Može se pretpostaviti da je usporavanje uvoza iz EU signal usporavanja ekonomije BiH, a usporavanje uvoza iz azijskih zemalja signal usporavanja privatne potrošnje građana BiH (Grafikon 2.4.).

Grafikon 2.3. Kvartalne promjene u naplati carina

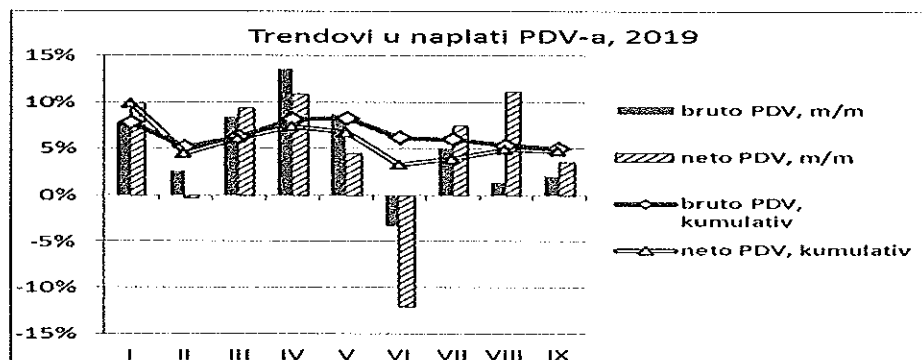

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Porez na dodanu vrijednost. Naplatu neto prihoda od PDV-a u 2019. odlikuju visoke stope rasta, osim velikog pada u mjesecu junu, kao posljedice kumulativnog negativnog efekta pada bruto naplate i rasta isplata povrata. U posljednja tri mjeseca zabilježeni su pozitivni trendovi, kako u bruto naplati, tako i u isplatama povrata, što je stabiliziralo neto naplatu. Naplata bruto PDV-a je u periodu januar – septembar 2019. povećana za 5,0%, dok je naplata neto PDV-a rasla po stopi od 4,7%. S obzirom da je prema preliminarnom izvještaju ostalo neusklađeno 21,0 mil. KM prihoda, nakon usklađivanja realno je očekivati blagi rast kumulativne stope.

³⁹ Napomena: Naplaćeno je i 20,0 mil. KM prihoda, koji, budući da nisu usklađeni u IT sistemu UINO, nisu mogli biti uzeti u obzir u analizi naplate po prihodima.

Grafikon 2.4. Trendovi u naplati PDV-a

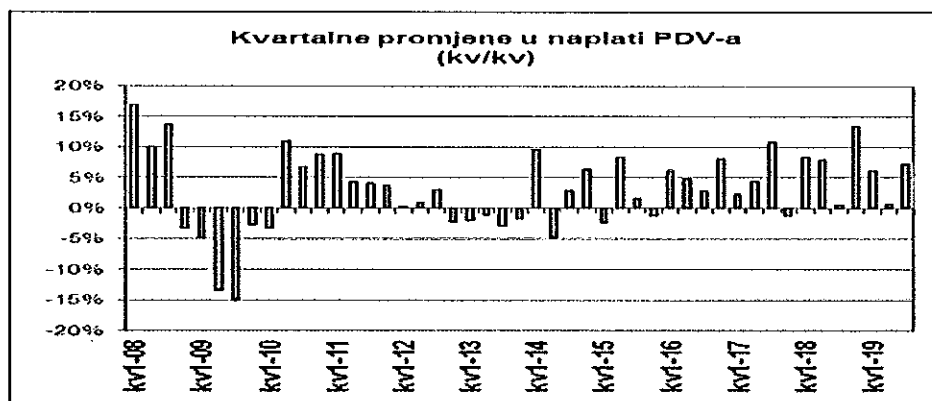

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Potrebno je naglasiti da je primjena koncepta neto gotovinskog izvještavanja u 2018. povećala naplatu PDV-a za iznos PDV kredita koji su iskorišteni za plaćanje obaveza za akcize na derivate nafte. Nakon korekcije osnovice iz 2018., kumulativna stopa rasta neto PDV-a u periodu I-IX 2019. iznosi 5,8%, odnosno 1,1 postotni bod više u odnosu na gotovinski izvještaj po vrstama prihoda.

Kvartalni trendovi (Grafikon 2.5.) ukazuju na snažne kvartalne oscilacije u posljednje dvije godine, koje su dijelom posljedica promjene sheme u isplatama povrata PDV-a, odnosno privremenim suspenzijama isplata tokom opsežnih kontrolnih aktivnosti. U prvom kvartalu 2019. ostvarena je stopa rasta neto PDV-a od 6,1%, u drugom 0,7%, a u trećem 7,3%.

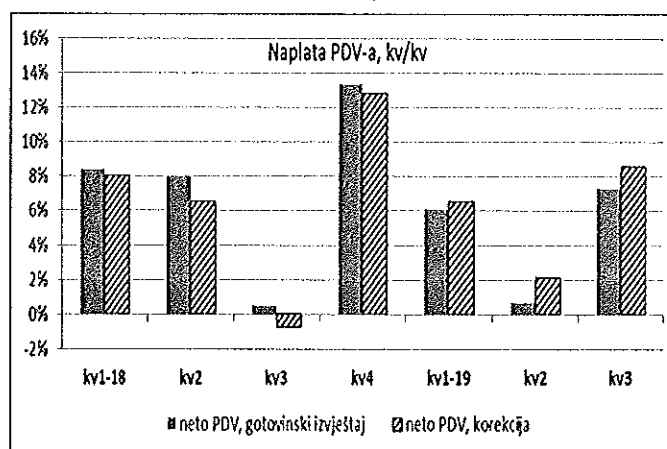
Grafikon 2.5. Kvartalne promjene u naplati PDV-a

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Grafikon 2.6. Kvartalni trendovi u naplati komponenti PDV-a

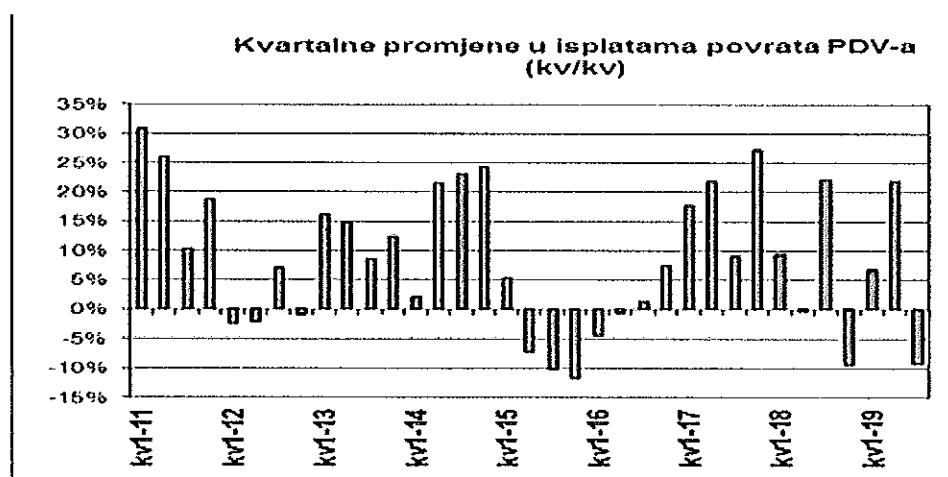
Nakon korekcija osnovice za poređenje iz 2018. godine kvartalnog poređenja naplate PDV-a prema Grafikonu 2.6. pokazuju veće stope rasta na nivou kvartala u 2019. u odnosu na izračun prema podacima iz gotovinskog izvještaja UINO iz Grafikona 2.5.

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Analiza komponenti bruto PDV-a ukazuje na pozitivan trend naplate i kod PDV-a na uvoz i kod domaćeg PDV-a, ali sa oštrim mjesečnim oscilacijama i usporavanjem u trećem kvartalu. Kvartalna analiza pokazuje oscilirajuće pozitivne stope rasta PDV-a na uvoz od 4,0% u prvom kvartalu, 9,0% u drugom kvartalu i 2,9% u trećem kvartalu 2019. S druge strane, kada se radi o domaćem PDV-u, u prvom kvartalu ostvaren je rast naplate od 9,8%, a u drugom i trećem kvartalu 1,4% i 2,7%, respektivno. Usklađivanjem neusklađenih prihoda za septembar, u čijoj strukturi veliki udio ima PDV-e, zasigurno će se povećati stope rasta domaćeg PDV-a. Korekcija osnovice iz 2018. za poređenja, zbog gotovinskog izvještavanja po vrstama prihoda, rezultira povećanjem kvartalnih stopa, odnosno povećanjem kumulativne stope rasta domaćeg PDV-a za devet mjeseci 2019. na 6,6%.

Grafikon 2.7. Kvartalne promjene u isplatama povrata PDV-a

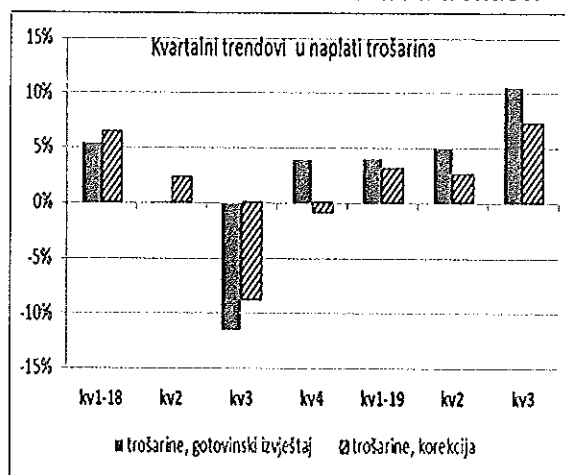
Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Isplate povrata PDV-a u septembru 2019. su bile manje za 3,2% u odnosu na septembar 2018., što je dodatno usporilo kumulativnu stopu rasta na 5,7%. Na nivou devet mjeseci 2019. obveznicima je vraćeno 61,3 mil. KM više nego u istom periodu 2019, dok je međunarodnim organizacijama i projektima vraćeno PDV-a 3,0 mil. KM manje nego za devet mjeseci 2018.

Zbog usporavanja rasta isplata povrata u odnosu na prethodnu godinu, udio povrata PDV-a u bruto naplaćenom PDV-u je bio tek 0,5 postotnih bodova veći od godišnjeg udjela povrata PDV-a u bruto naplati u 2018. godini. Kvartalna analiza isplata povrata PDV-a u 2019. pokazuje snažne turbulencije - umjeren rast od 6,7% u prvom kvartalu, enorman rast od 21,9% u drugom kvartalu, te značajan pad od 9,3% u trećem kvartalu 2019.

Akcize i cestarina. Naplata prihoda od akciza u 2019. u zoni je stabilnog pozitivnog rasta, sa izuzetkom mjeseca juna. Vrhunac naplate je ostvaren u ljetnoj sezoni, iz čega se može izvesti zaključak da je rast naplate sezonski determiniran potrošnjom nerezidenata, turista i dijaspore. Posljednja dva mjeseca primjećuje se postepeno smanjivanje stopa rasta, što je usporilo i kumulativnu stopu rasta na 6,7%. Kvartalni trendovi ukupne naplate akciza pokazuju stabilan pozitivan rast u posljednja četiri kvartala (Grafikon 2.8.).

Grafikon 2.8. Akcize - kvartalni trendovi

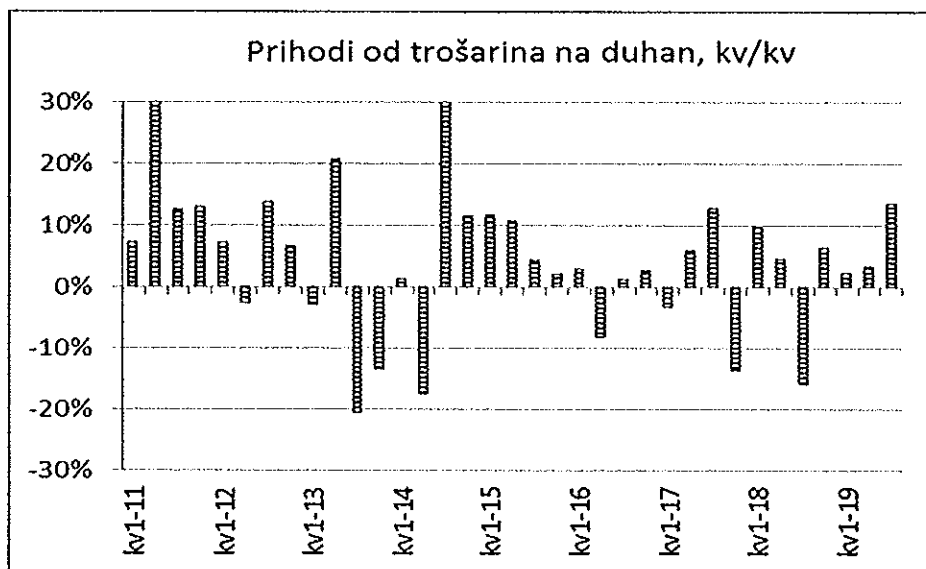
Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

U prvom kvartalu 2019. ostvaren je rast od 4,0%, a u drugom 4,9%. Snažan rast naplate akciza od 10,6%, koji je zabilježen u trećem kvartalu, rezultat je povećanja naplate akciza na duhanske prerađevine i naftne derivate. Međutim, potrebno je imati u vidu da je značajan dio rasta prihoda od akciza posljedica računovodstvenog faktora, odnosno gotovinskog izvještavanja po vrstama prihoda. Korekcija donosi povećanje osnovice za poređenja i smanjenje stope rasta u periodu I - IX 2019. na 4,4%. Korekcije dovode i do smanjenja kvartalnih stopa rasta na 3,1%, 2,6% i 7,2%.

Naplata ukupnih prihoda od akciza je determinirana naplatom akciza na duhanske prerađevine, koje u suficitu prihoda od akciza u periodu I - IX 2019. godine učestvuju sa 80,0%. U prvom kvartalu 2019. ostvaren je rast akciza na duhan od 2,3% u odnosu na isti kvartal 2018. Razlog za rast prihoda je bilo povećanje prodaje cigareta zbog odlaganja povećanja maloprodajnih cijena cigareta, koje je bilo uobičajeno u ranijim godinama nakon povećanja specifične akcize na cigarete početkom godine. U 2019. godini duhanske kompanije su snosile većinu dodatnog poreznog tereta na teret svoje dobiti čak šest mjeseci, što je pozitivno utjecalo na naplatu prihoda, te je i u drugom kvartalu ostvaren rast od 3,3%. Nešto viši rast prihoda u drugom kvartalu može se povezati i sa najavom korekcija cijena navije od jula za iznos dodatnog poreznog tereta, što je rezultiralo povećanjem zaliha pred povećanje maloprodajnih cijena cigareta. Dio efekata povećanja zaliha na naplatu prihoda se prelio i u treći kvartal. Dodatno, potrošnja

duhanskih prerađevina u trećem kvartalu je povećana i zbog sezonske potrošnje, što je sve kumulativno djelovalo na rast naplate u trećem kvartalu od 13,5%.

Grafikon 2.9. Prihodi od akciza na duhan (kv/kv)

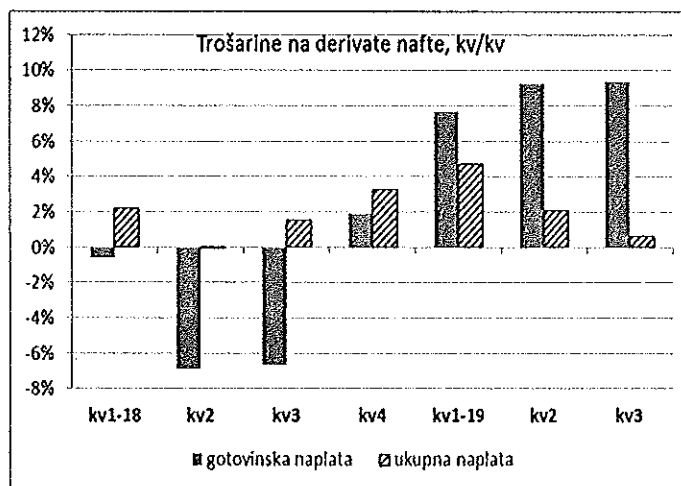

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Prema neto gotovinskom izvještaju UNO u sva tri kvartala 2019. zabilježeni su stabilni pozitivni trendovi u naplati akciza na derivate nafte.

U prvom kvartalu je ostvaren rast od 7,7%, u drugom 9,2%, a u trećem 9,4% (Grafikon 2.10.). Na nivou devet mjeseci rast iznosi 8,9%.

Grafikon 2.10. Prihodi od akciza na derivate nafte

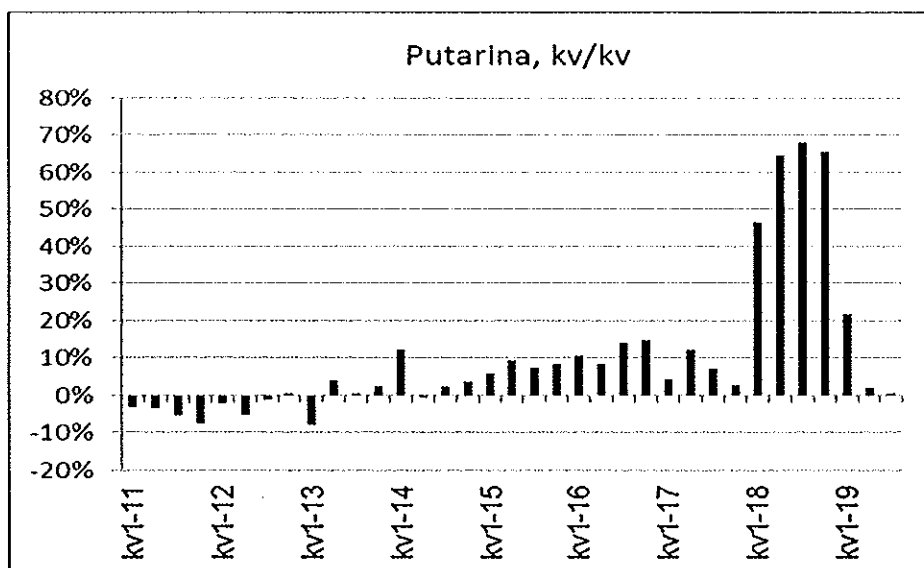

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Međutim, čak 3/4 neto efekata naplate akciza na derivate nafte su posljedica gotovinskog izvještavanja UINO u 2018., zbog kojeg je osnovica za poređenja iz 2018. bila umanjena. Iznos korekcije je značajan, čak 6,6 postotnih bodova, što je kumulativni rast za devet mjeseci 2019. smanjilo na svega 2,3%. Kvartalna analiza nakon korekcija pokazuje da je naplata akciza na derivate nafte u prvom kvartalu bila veća za 4,7%, u drugom 2,1%, a u trećem je ostvaren rast od 0,6%. Trendovi odražavaju i utjecaj rasta cijena naftnih derivata na svjetskom tržištu, koji je generiran političkom i vojnom krizom na Bliskom Istoku, na domaću potrošnju derivata. Nakon iscrpljivanja efekata povećanja cestarine od

1.2.2018. od februara 2019. nastupila je stabilizacija stopa rasta prihoda od cestarine. U posljednja dva mjeseca su zabilježene i negativne stope rasta, tako da je kumulativna stopa rasta za devet mjeseci pala na 6,1%. Pregled kvartalnih trendova pokazuje razmjere efekata izmjena Zakona o akcizama na naplatu prihoda od cestarine (Grafikon 2.11.). Da bi se sagledali realni trendovi u naplati cestarine, potrebno je razložiti stopu rasta cestarine na faktore koji su je generirali. Niža statistička osnovica za poređenje iz 2018. za iznos cestarine naplaćene kompenzacijom iz PDV kredita donijela je 1,3 postotnih bodova rasta prihoda od cestarine, dok su efekti primjene izmjena Zakona o akcizama, koji su se ispoljili u januaru 2019., donijeli 3,7 postotnih bodova rasta. Korektivni faktor sa suprotnim predznakom podrazumijeva jednokratnu naplatu cestarine na zatečene zalihe 31.1.2018., prije povećanja stope cestarine, koje su povećale osnovicu za poređenja i time umanjile stopu rasta u 2019. za 1,9 postotnih bodova. Sučeljavanjem negativnih i pozitivnih faktora rasta u odnosu na stopu rasta prema neto gotovinskom izvještaju, stopa rasta prihoda u periodu januar – septembar 2019. je svedena na 2,9%.

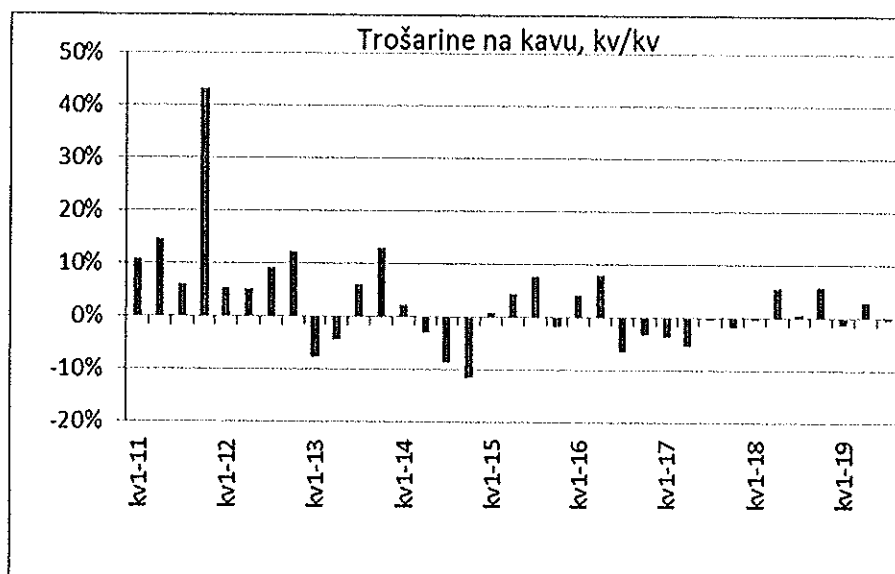
Grafikon 2.10. Prihodi od cestarine (kv/kv)

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Naplata akciza na kafu u periodu I - IX 2019. je bila veća za 0,7% u odnosu na naplatu u istom periodu 2018. Kvartalna analiza pokazuje da je u prvom kvartalu ostvaren pad prihoda od 1,2%, da bi u drugom kvartalu bio ostvaren rast od 3,0%. U trećem kvartalu, i pored snažnog rasta naplate u septembru, ukupno naplaćene akcize su bile na nivou naplate u istom kvartalu 2018. (Grafikon 2.11.)

Grafikon 2.11. Prihodi od akciza na kafu (kv/kv)

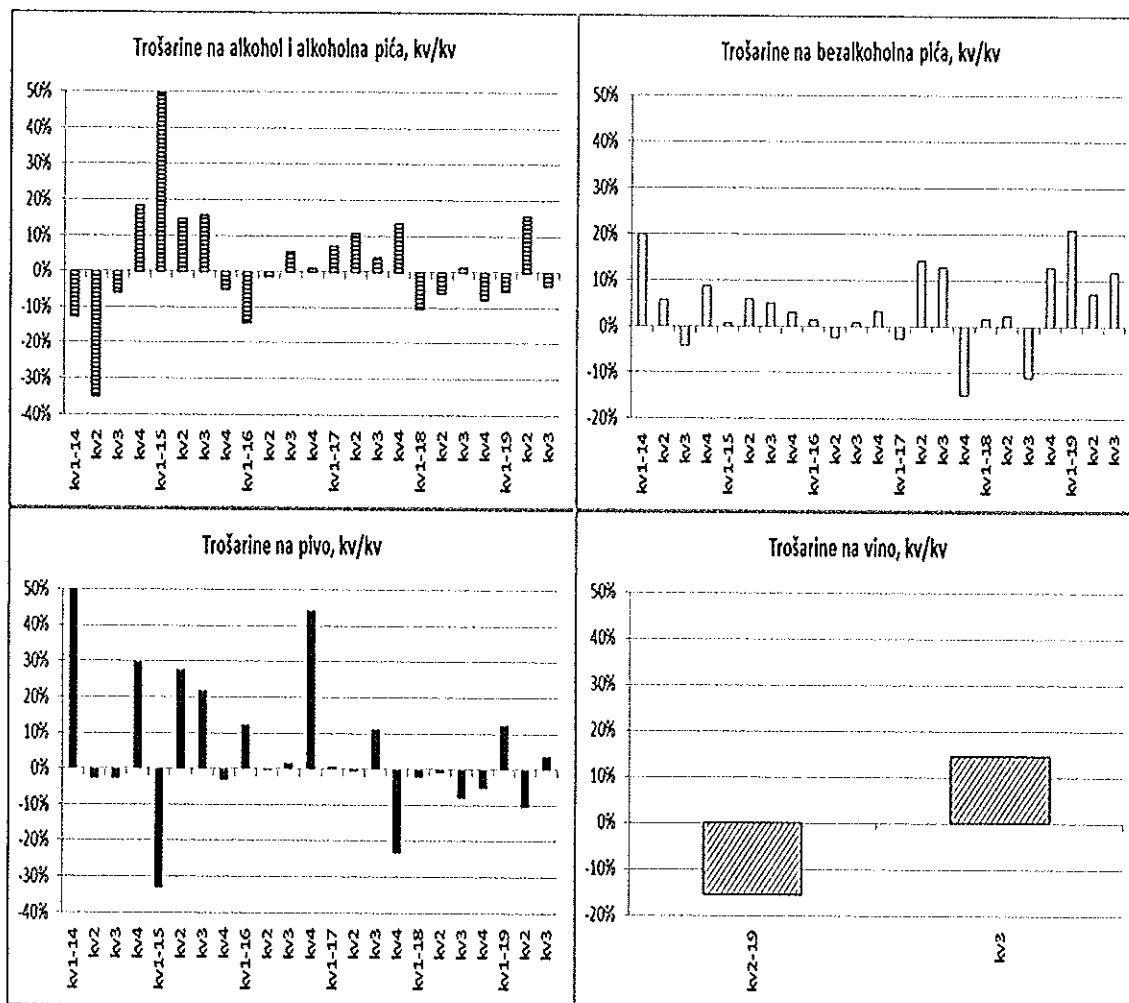

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

U septembru su nastavljeni negativni trendovi u naplati prihoda od akciza na alkohol i alkoholna pića iz avgusta, što je umanjilo pozitivne efekte iz prethodnog dijela godine. Negativne stope rasta, koje su zabilježene u prvom i trećem kvartalu, neutralizirane su snažnim rastom naplate u drugom kvartalu 2019., tako da je kumulativna stopa rasta za devet mjeseci iznosila 2,2%.

Naplata akciza na bezalkoholna pića već četiri kvartala uzastopno bilježi pozitivne stope rasta, tako da je na nivou devet mjeseci 2019. ostvaren rast od visokih 12,3% (Grafikon 2.12.). Naplata akciza na pivo je bila pozitivna u prvom i trećem kvartalu 2019, dok je u drugom zabilježen pad. Međutim, potrebno je imati u vidu da su u januaru 2019. naplaćeni stari dugovi po osnovu domaće akcize na pivo, što je povećalo stopu rasta naplate domaćih akciza, a potom i ukupnih prihoda, iznad realnih. Isključivanjem efekta naplate starog duga ukupna naplata akciza na pivo je negativna -2,5%, a naplata akciza na domaća piva je u dubokoj dubiozi od -8,8%. Akciza na vino je uvedena posljednjim izmjenama Zakona o akcizama. Budući da se akcize na vino naplaćuju od februara 2018., poređenje naplate u prvom kvartalu 2019. nije relevantno za analizu, dok je u drugom kvartalu 2019. zabilježen pad prihoda od 15,6%, a u trećem rast od 14,4%.

Grafikon 2.12. Prihodi od akciza na alkoholna/bezalkoholna pića (kv)

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

2.3. Projekcije prihoda od indirektnih poreza za period 2019 - 2022. godina

Projekcije prihoda za period 2019 - 2022. godine dostupne su u Tabeli 2.1. Kako bi se osigurala uporedivost projiciranih i naplaćenih prihoda od indirektnih poreza, projekcije prihoda od istih prikazane su na gotovinskoj osnovi u skladu sa izvještajima UINO-a o naplati po vrstama prihoda.

Tabela 2.1. Projekcije prihoda od indirektnih poreza 2019 - 2022. godina (u mil. KM)

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM						projektirana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija					2019	2020	2021	2022
		2018	2019	2020	2021					
PDV	3.839,0	4.002,7	4.132,2	4.270,7	4.427,6		4,3%	3,2%	3,4%	3,7%
Trošarine	1.444,7	1.521,2	1.554,4	1.594,5	1.639,8		5,3%	2,2%	2,6%	2,8%
Carine	286,6	301,5	322,0	347,2	377,0		5,2%	6,8%	7,8%	8,6%
Putarina	620,7	657,2	669,7	683,1	697,5		5,9%	1,9%	2,0%	2,1%
Ostalo	29,7	29,9	30,3	30,7	31,1		0,7%	1,3%	1,3%	1,3%
UKUPNO	6.220,8	6.512,6	6.708,7	6.926,2	7.173,0		4,7%	3,0%	3,2%	3,6%
Namjenska putarina *)	-385,9	-410,8	-418,6	-427,0	-435,9		6,4%	1,9%	2,0%	2,1%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	5.834,9	6.101,8	6.290,1	6.499,2	6.737,1		4,6%	3,1%	3,3%	3,7%

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Napomene:

*) Namjenska cestarina je do 1.2.2018. iznosila 0,10 KM/litar derivata nafte, a od 1.2.2018. 0,25 KM/litar derivata nafte

**) Iznos raspoređene namjenske cestarine u 2018. godini prema odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uplatama na Jedinствeni račun i raspodjeli prihoda⁴⁰ ne odgovara u potpunosti iznosu prikupljene namjenske cestarine prikazane u Tabeli 3 (385,9 mil KM) zbog primjene novog modela raspodjele prikupljene namjenske cestarine od 1.2.2018., prema kojem se raspodjela ne vrši na dnevnoj bazi, nego naknadno, po završetku mjeseca za prethodni mjesec na temelju preliminarne/konačnog izvještaja UINO o naplaćenim prihodima po vrstama. Raspodjele namjenske cestarine od 0,10 KM/litar derivata po starom modelu dnevne raspodjele okončana je 31.1.2018., a raspodjela namjenske cestarine od 0,25 KM/litar derivata entitetima i Brčko distriktu prema novom modelu započela je tek u martu 2018.

U Tabeli 2.2. su prikazane projekcije prihoda u % BDP-a. Opadajući trend indirektnih poreza u BDP- u objašnjava se projiciranim padom udjela potrošnje u BDP-u (DEP) projicirani udio indirektnih poreza u ukupnoj potrošnji u narednom periodu je stabilan i iznosi 19,7% u 2019. i 2020. godini (rast 0,4 p.p. u odnosu na 2018. godinu), te 19,8% u 2021. i 2022. godini.

Tabela 2.2. Projekcije prihoda od indirektnih poreza 2019 - 2022. godina (u % BDP-a)

Vrsta prihoda (neto)	u % BDP-a				
	Izvršenje	Projekcija			
		2018	2019	2020	2021
PDV	11,3%	11,3%	11,2%	11,0%	10,9%
Trošarine	4,2%	4,3%	4,2%	4,1%	4,0%
Carine	0,8%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%
Putarina	1,8%	1,9%	1,8%	1,8%	1,7%
Ostalo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
UKUPNO	18,3%	18,4%	18,2%	17,9%	17,6%
Namjenska putarina	-1,1%	-1,2%	-1,1%	-1,1%	-1,1%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	17,2%	17,3%	17,0%	16,8%	16,6%

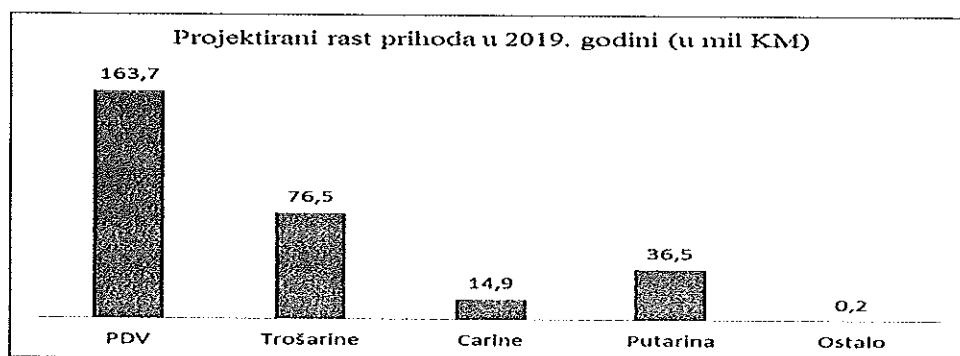
Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

⁴⁰ „Službeni glasnik BiH“, br. 91/17

2.3.1. Projekcije za 2019. godinu

Projicirani iznos neto naplate prihoda od indirektnih poreza za 2019. godinu iznosi 6.512,6 mil. KM, što je za 4,7% više nego u 2018. godini. Projicirani rast prihoda u apsolutnom iznosu iznosi 291,8 mil. KM. Grafikon 2.12. prikazuje učešće pojedinih vrsta prihoda u projiciranom apsolutnom rastu ukupnih prihoda.

Grafikon 2.12. Projekcije rasta prihoda za 2019. godinu (mil. KM)

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Najveći doprinos projiciranom apsolutnom rastu prihoda u 2019. godinu imaju prihodi od PDV-a (163,7 mil KM). Osnovni faktori koji su utjecali da projicirana stopa rasta godišnje naplate (4,3%) bude nešto ispod ostvarene stope rasta neto PDV-a u periodu I - IX 2019. su:

- ✓ projekcije makroekonomskih pokazatelja na nivou godine (DEP), prvenstveno rasta privatne potrošnje, koja je ispod stope rasta neto PDV-a u periodu I - IX 2019;
- ✓ osnovica za poređenje je relativno više uvećana u periodu I - IX 2018. nego u ostatku godine po osnovu prakse plaćanja obaveza za akcize na derivate nafte i cestarine iz PDV-kredita. Naplata domaćeg PDV-a je u periodu I - IX 2018. godine uvećana za 2,0% po navedenom osnovu, dok je u periodu X - XII 2018. g. uvećana za 1,1%.

Projicirani iznos ukupnih prihoda od akciza u 2019. godini iznosi 1.521,2 mil KM, što je za 76,5 mil KM ili 5,3% više od ostvarenja u 2018. Veliki dio rasta akciza u 2019. godini potječe od projiciranog rasta akciza na derivate nafte koji je značajan zbog učestale prakse kompenzacije obaveza za akcize i cestarine iz potraživanja po osnovu PDV kredita u 2018. godini. U prilog projiciranom visokom rastu akciza na derivate nafte idu i povoljni trendovi naplate ovih prihoda u periodu I - IX 2019. Projekcije prihoda od akciza na duhanske prerađevine prate tekuće i historijske trendove, imajući u vidu da njihovo kretanje ovisi o poslovnim politikama 3-4 velike kompanije iz duhanske industrije. U četvrtom kvartalu se očekuje pogoršanje trendova, jer je duhanska industrija, za razliku od prethodnih godina, korigirala maloprodajne cijene tek nakon šest mjeseci od posljednjeg povećanja specifične akcize na duhan (1.1.2019.). Zadržavanje maloprodajnih cijena ispod nivoa koji je bio očekivan, ukoliko se ukupni dodani porezni teret prevale na cijene, donijelo je rast prodaje i rast prihoda iznad očekivanja. Budući da je vrhunac prometa cigareta i ostalih duhanskih prerađevina bio u ljetnom periodu, u četvrtom kvartalu očekuje se smirivanje potrošnje i usporavanje rasta prihoda od akciza. S druge strane, s obzirom da je okončana harmonizacija akciza na cigarete sa zakonskim plafonom oporezivanja, neće biti više pritiska, kako na

duhanske kompanije, tako i na potrošače, da se prilagode kao što je bilo do sada. To će u velikoj mjeri relaksirati poslovnu politiku duhanske industrije i potrošnju konzumenata duhanskih prerađevina, što bi se moglo negativno odraziti i na prihode u posljednjem kvartalu 2019. Polazeći od navedenih pretpostavki, očekuje se rast prihoda od akciza na duhanske prerađevine od 4,5%. Projicirani iznos cestarine u 2019. godini iznosi 657,2 mil. KM, što je za 5,9% više od ostvarenja u 2018. Projicirani rast cestarine od 36,5 mil KM u 2019. zasnovan je na:

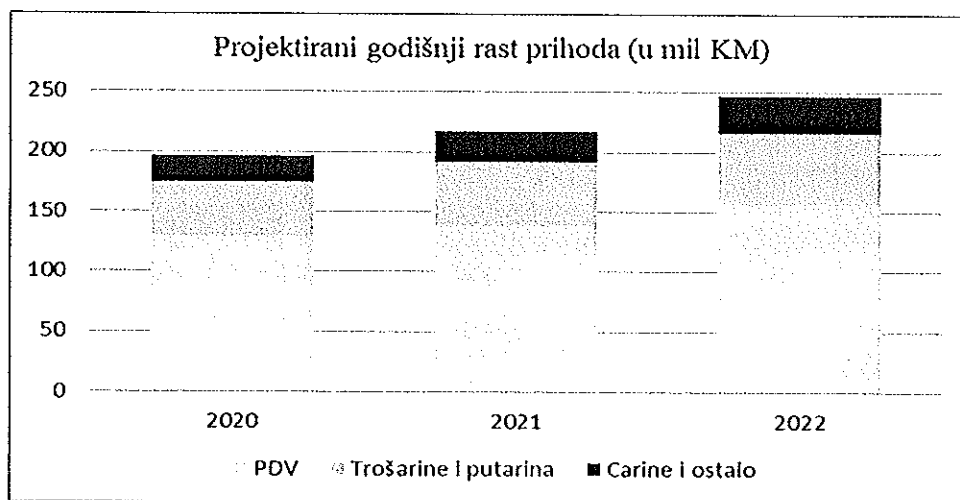
- ✓ efektima rasta namjenske stope cestarine u januaru 2019. u odnosu na januar 2018. (izmjene Zakona o akcizama primjenjuju se od 1.2.2018.),
- ✓ procjenama makroekonomskih pokazatelja (DEP),
- ✓ nižoj osnovici za poređenje (2018. godina) po osnovu kompenzacije obaveza za cestarinu iz potraživanja po osnovu PDV kredita.

Projekcija prihoda od carina za 2019. godinu iznosi 301,5 mil. KM, a zasnovana je na tekućim trendovima naplate i projekcijama rasta uvoza.

2.3.2. Projekcije za period 2020 - 2022. godina

Projicirane stope rasta prihoda za 2020., 2021., i 2022. godinu iznose 3,0%, 3,2% i 3,6% respektivno. Projekcija prihoda u navedenom periodu zasnovana je na projiciranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, historijskoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2019. godinu. Kao i u slučaju 2019. godine, projekcije su izrađene na gotovinskoj osnovi. Pretpostavljeno je da neće biti kompenzacija obaveza za akcize i cestarinu i potraživanja po osnovu PDV-a. Ukoliko ih eventualno bude, to se može odraziti na odstupanja naplate od projekcija po vrstama prihoda, a ne na ukupnu naplatu indirektnih poreza. Godišnji rast prihoda od indirektnih poreza prikazan je u grafikonu ispod.

Grafikon 2.13. Projekcije godišnjeg rasta prihoda (u mil.KM)

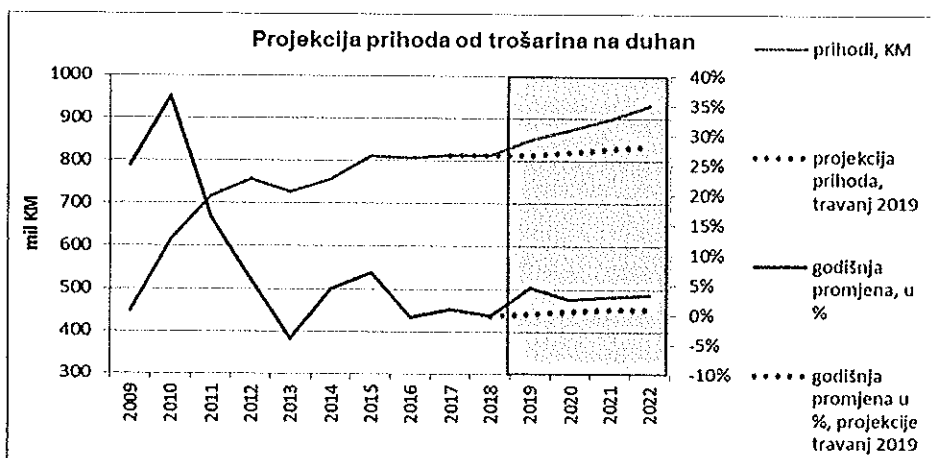
Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019. g.

Najveći generator suficita prihoda od indirektnih poreza u navedenom periodu je PDV, s obzirom na njegov značajan udio u prihodima, te planiranim stabilnim stopama rasta u skladu sa projekcijama kretanja potrošnje. U sve tri navedene godine prihodi od PDV-a generiraju preko 63,0% apsolutnog godišnjeg projiciranog rasta prihoda.

Prihodi od cestarine ne doprinose značajno projiciranom apsolutnom rastu prihoda u periodu 2020 - 2022. godine, zbog iscrpljivanja efekata rasta poreznih stopa. Projekcije akciza (izuzev dijela akciza na duhan koje se naplaćuju ad valorem) i cestarine bazirane su na projekcijama realnih stopa rasta odgovarajućih projekcija makroekonomskih pokazatelja, što je još jedan od razloga, pored pada udjela potrošnje u BDP-u, trenda pada projiciranih iznosa prihoda u BDP-u. Okončanjem procesa harmonizacije akciza na cigarete sa standardima EU u 2019. godini u naredne tri godine može se očekivati stabilizacija tržišta duhanskih prerađevina, pa potom i oporavak. Ostvarenje navedenih prognoza ovisi o rastu dohotka, koji bi mogao utjecati da se pušači koji su ranije zbog visokih cijena cigareta prešli na rezani duhan ponovno vrate na potrošnju cigareta. U takvim okolnostima realno je očekivati prvo stagnaciju, a potom i opadanje tržišta rezanog duhana, tim više što će porezno opterećenje rezanog duhana biti veće od 1.1.2020. zbog usklađivanja s kretanjem maloprodajnih cijena cigareta u 2019.

S obzirom da je prijeko potrebno stabilizirati tržište, očekuje se i stabilizacija cijena cigareta u prosjeku. Moguće je da će zbog pozicioniranja na tržištu biti promjena cijena pojedinih brendova, pogotovo imajući u vidu potpunu neizvjesnost u vezi s budućnošću domaće proizvodnje cigareta. Očekuje se da će vrijednost tržišta cigareta pratiti rast potrošnje, što bi uz zadržavanje maloprodajnih cijena na dostignutom nivou ili čak njihovo smanjenje, moglo rezultirati rastom potrošnje cigareta nakon decenija oštrog pada. U navedenim okolnostima u 2020. je moguće očekivati rast prihoda od akciza od 2,7%, a u 2021. i 2022. od 3,0% i 3,4%, respektivno (Grafikon 2.14). Osim makroekonomskih trendova i rasta dohotka, važan faktor ostvarenja prognoziranog rasta naplate prihoda od akciza i dalje je efikasnost mjera za borbu protiv crnog tržišta.

Grafikon 2.14. Projekcije prihoda od akciza na duhan

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 20.

2.4. Razlike u odnosu na prethodne projekcije

Razlike projekcija indirektnih poreza za period 2019 - 2022 u odnosu na projekcije iz aprila 2019. godine proizilaze iz promjene trendova naplate pojedinih vrsta prihoda i promjena u projekcijama makroekonomskih pokazatelja.

Tabela 2.3. Razlike projekcija za period 2019 - 2022 u odnosu na projekcije iz aprila 2019. g.

	u mil KM				u % BDP-a *)			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
PDV	23,3	25,9	24,2	22,7	0,07%	0,07%	0,06%	0,06%
Trošarine	41,1	58,8	77,4	100,1	0,12%	0,16%	0,20%	0,25%
Carine	-0,8	-2,4	-1,0	0,7	0,00%	-0,01%	0,00%	0,00%
Putarina	0,8	1,5	1,5	1,6	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Ostalo	-4,6	-4,7	-4,7	-4,7	-0,01%	-0,01%	-0,01%	-0,01%
UKUPNO	59,7	79,1	97,4	120,4	0,17%	0,21%	0,25%	0,30%

*) DEP projekcije, septembar 2019. godine

Izvor: OMA, Bilten 172/173, novembar/decembar 2019.

Iz Tabele 2.3. se može zaključiti da su najveće razlike u odnosu na prethodne projekcije na prihodima od akciza. Najveći dio ovih razlika odnosi se na akcize na duhan (87,8% razlika akciza u 2019. i preko 90,0% razlika akciza u narednim godinama). Razlike projekcija akciza na duhan za 2019. godinu potiču uglavnom od politike dužeg odlaganja povećanja maloprodajnih cijena cigareta i preuzimanja dijela dodatnog poreznog opterećenja na teret dobiti duhanskih kompanija, koja je doprinijela rastu prodaje cigareta i naplate prihoda od akciza iznad očekivanja. Osim toga, u ljetnim mjesecima faktor rasta prihoda je bilo povećanje sezonske potrošnje nerezidenata. U narednim godinama razlike projekcija akciza na duhan potječu od više osnovice iz 2019. godine, te zbog povezivanja kretanja vrijednosti tržišta cigareta sa makroekonomskim projekcijama DEP-a.

Pozitivne razlike na projekcijama prihoda od PDV-a u 2019. godini potječu od većih korekcija naniže iznosa povrata od korekcija bruto prihoda u odnosu na aprilske projekcije Odjela. Iako su projekcije bruto prihoda od PDV-a korigirane naniže zbog pogoršanja trendova naplate u odnosu na prvi kvartal 2019., usljed smanjenja projiciranog iznosa povrata za 2019. godinu, koja je izvršena na osnovu posljednjih trendova isplata, neto naplata je korigirana naviše u odnosu na aprilske projekcije. U narednim godinama razlike projekcija PDV-a potiču ponovo od više osnovice iz 2019. godine i neznatnih razlika u projekcijama rasta privatne potrošnje. Manje razlike na projekcijama prihoda od carina potiču od promjena projekcija uvoza, dok, također manje razlike na cestarini potiču od predviđenog višeg rasta osnovice za prihode od cestarine u odnosu na akcize na derivate nafte, zbog promjena u strukturi osnovica na osnovu posljednjih dostupnih podataka s kojima raspolaže UINO.

2.5. Rizici po projekcije

S obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uslove u BiH i u svijetu, ostvarenje projiciranog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2019 - 2022 je podložno sljedećim rizicima:

- ✓ projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svako odstupanje ovih parametara od projiciranih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda;
- ✓ slabiji ekonomski oporavak glavnih izvoznih partnera BiH (EU, zemlje CEFTA) povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini;
- ✓ slabljenje borbe protiv crnog tržišta duhanskih prerađevina nakon okončanja harmonizacije poreznog opterećenja cigareta u BiH sa standardima EU;
- ✓ masovan odljev stanovništva može prouzročiti smanjenje oporezive potrošnje koju su nezaposleni građani koji napuštaju BiH finansirali dohocima iz sive ekonomije ili iz doznaka iz inozemstva, kao i potrošnje radnoaktivnih osoba koje napuštaju BiH, čiji će se dohodak zbog seljenja porodica većinom trošiti izvan BiH;
- ✓ pojava eksternih šokova, u vidu rasta cijena nafte i derivata na svjetskom tržištu izvan sadašnjih očekivanja, pogodit će tržište derivata u BiH i negativno će se odraziti na potrošnju derivata, a time i na izvršenje projekcija prihoda od akciza na derivate i cestarine iz cijene naftnih derivata.

III FISKALNI CILJEVI I FISKALNE POLITIKE U BIH

Primarni fiskalni bilans, definiran u skladu sa članom 1. stav (2) Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini, planira se u 2020. godini u vidu suficita, u iznosu od 289,3 mil. KM ili 0,8% projiciranog BDP-a za 2020. godinu, od čega:

- institucije BiH planiraju deficit od 67,5 mil. KM,
- Republika Srpska planira suficit od 76,1 mil. KM,
- Federacija BiH planira suficit od 271,2 mil. KM i
- Brčko distrikt planira suficit od 9,5 mil. KM.

3.1. Nivo i struktura javne potrošnje

Nivo javnih rashoda, kao udio u BDP-u, u periodu 2020 - 2022. godina treba smanjivati sa ciljem da nivo javnih rashoda konsolidirano na nivou BiH bude ispod 40% BDP-a.

Tabela 3: Ukupni javni rashodi u BiH u period 2019 - 2022. godina (u mil. KM)

Rashodi	2019	2020	2021	2022
institucije BiH	962.6	991.4	991.4	991.4
Federacija BiH	9,307.40	8,964.40	9,054.40	9,179.80
Republika Srpska	4,581.20	4,663.90	4,657.80	4,709.10
Brčko distrikt	270.6	252.4	260.9	269.3
Ukupno rashodi (konsolidovano)	15,121.80	14,872.10	14,964.50	15,149.60
BDP	35,346	36,893	38,720	40,699
Institucije BiH	2.7%	2.7%	2.6%	2.4%
Federacija BiH	26.3%	24.3%	23.4%	22.6%
Republika Srpska	13.0%	12.6%	12.0%	11.6%
Brčko distrikt	0.8%	0.7%	0.7%	0.7%
Ukupno u BDP-u	42.8%	40.3%	38.6%	37.2%

Izvor: Računice Savjetodavne grupe Fiskalnog vijeća BiH

3.2. Tabela pregled okvira budžeta

Struktura rashoda budžeta je ilustrativna i okvirna, a svaki nivo vlasti u skladu sa usvojenim politikama utvrđuje konačnu strukturu rashoda i prihoda u svojim DOB-ovima i godišnjim budžetima. U tabelarnom pregledu okvira budžeta (u nastavku) dat je konsolidirani pregled prihoda, rashoda, finansiranja i primarnog bilansa za period 2019 -2022. godine, odnosno pregled za institucije Bosne i Hercegovine, Republiku Srpsku, Federaciju Bosne i Hercegovine i Brčko distrikt, te konsolidirano za Bosnu i Hercegovinu.

Izveštaj uključuje:

- prihode, rashode i finansiranje budžeta Institucija Bosne i Hercegovine (Tabela 3.1);
- prihode, rashode i finansiranje budžeta Republike Srpske (fond 01) i fondova 02 do 05; prihode, rashode i finansiranje korisnika budžeta Republike koji posluju preko vlastitih bankovnih računa izvan GKT; prihode, rashode i finansiranje budžeta općina i gradova; prihode, rashode i finansiranje finansijskih planova vanbudžetskih fondova; prihode, rashode i finansiranje finansijskih planova JP "Putevi RS" i JP "Autoputevi RS", te ino projekte, sredstva "escrow" računa i cestarine (Tabela 3.2);
- prihode, rashode i finansiranje budžeta Federacije Bosne i Hercegovine; prihode, rashode i finansiranje budžeta kantona; prihode, rashode i finansiranje budžeta općina i gradova; prihode, rashode i finansiranje finansijskih planova vanbudžetskih fondova i kantonalnih direkcija za ceste, prihode, rashode i finansiranje javnih poduzeća i ino projekte (Tabela 3.3) i
- prihode, rashode i finansiranje budžeta Brčko distrikta i fondova u Brčko distriktu (Tabela 3.4).

Napomena: Prilikom poređenja izvještaja po nivoima treba voditi računa o razlikama u obuhvatu podataka.

Institucije BiH

Tabela 3.1a: Okvir budžeta Institucija BiH (u mil. KM)

INSTITUCIJE BiH	2018	2019	2020	2021	2022
Prihodi	923,6	880,0	923,9	929,8	926,5
Poreski prihodi	750,0	750,0	780,0	780,0	780,0
Indirektni porezi	750,0	750,0	780,0	780,0	780,0
Direktni porezi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostali poreski prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Doprinosi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grantovi i transferi	18,0	0,6	0,7	0,6	0,5
Ostali prihodi	155,6	129,4	143,2	149,2	146,0
Rashodi	956,6	962,6	991,4	991,4	991,4
Bruto plaće i naknade	652,9	687,4	731,5	735,4	740,3
Izdaci za materijal i usluge	173,3	181,6	181,5	182,6	194,9
Kamate	0,8	1,1	1,0	1,0	0,9
Subvencije, socijalna davanja i transferi	25,8	20,1	17,2	15,4	15,3
Ostali rashodi	18,6	17,7	16,5	16,2	16,5
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	85,2	54,6	43,7	40,7	23,5
Bilans	-33,0	-82,6	-67,5	-61,5	-64,9
Finansiranje	33,0	82,6	67,5	61,5	64,9
Domaće	34,3	86,0	72,1	7,2	12,3
Otplata unutrašnjeg duga	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo (+/-)	34,3	86,0	72,1	7,2	12,3
Vanjsko	-1,3	-3,4	-4,6	-4,6	-4,6
Povlačenje ino kredita	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Otplata glavnice ino kredita	-1,3	-3,4	-4,6	-4,6	-4,6
Nepokriveni višak rashoda	0,0	0,0	0,0	58,9	57,2

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

Republika Srpska

Tabela 3.2a: Okvir budžeta Republike Srpske (u mil. KM)

REPUBLIKA SRPSKA	2018	2019	2020	2021	2022
Prihodi	4.378,6	4.476,6	4.740,0	4.842,7	4.979,8
Poreski prihodi	2.435,1	2.520,5	2.647,2	2.724,8	2.821,9
Indirektni porezi	1.927,2	1.999,5	2.109,4	2.171,3	2.250,4
Direktni porezi	481,5	489,1	497,8	512,8	529,4
Ostali poreski prihodi	26,4	31,9	40,0	40,7	42,1
Doprinosi	1.540,4	1.564,4	1.676,3	1.706,5	1.734,8
Grantovi i transferi	27,8	11,5	23,9	8,5	6,3
Ostali prihodi	375,3	380,2	392,6	402,9	416,8
Rashodi	4.433,3	4.581,2	4.663,9	4.657,8	4.709,1
Bruto plaće i naknade	947,6	1.006,6	1.089,7	1.097,4	1.103,4
Izdaci za materijal i usluge	365,5	386,7	383,0	383,6	386,2
Kamate	135,7	140,6	139,0	138,0	133,6
Subvencije, socijalna davanja i transferi	2.225,9	2.290,0	2.369,4	2.417,5	2.418,4
Ostali rashodi	220,9	161,7	164,7	161,8	169,8
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	537,7	595,6	518,1	459,5	497,7
Bilans	-54,7	-104,6	76,1	184,9	270,7
Finansiranje	54,7	104,6	-76,1	-184,9	-270,7
Domaće	-294,3	33,3	-16,4	-71,4	-19,1
Otplata unutrašnjeg duga	-442,9	-375,5	-268,7	-347,7	-325,4
Ostalo (+/-)	148,6	408,8	252,3	276,3	306,3
Vanjsko	346,0	27,3	-59,8	-113,5	-251,6
Povlačenje ino kredita	654,9	291,2	171,1	138,0	6,1
Otplata glavnice ino kredita	-308,9	-263,9	-230,9	-251,5	-257,7
Nepokriveni višak rashoda	3,0	44,0	0,1	0,0	0,0

Izvor: Ministarstvo finansija Republike Srpske

Federacija BiH

Tabela 3.3a: Okvir budžeta Federacije BiH (u mil. KM)

FEDERACIJA BiH	2018	2019	2020	2021	2022
Prihodi	8.719,3	9.322,8	9.235,6	9.424,2	9.625,9
Poreski prihodi	4.140,9	4.392,0	4.509,3	4.678,7	4.836,4
Indirektni porezi	3.261,9	3.526,6	3.626,0	3.779,8	3.923,6
Direktni porezi	878,2	864,7	883,2	898,8	912,8
Ostali poreski prihodi	0,8	0,7	0,1	0,1	0,0
Doprinosi	3.456,5	3.533,7	3.607,2	3.655,9	3.708,0
Grantovi i transferi	16,7	33,7	9,2	8,7	8,9
Ostali prihodi	1.105,2	1.363,4	1.109,9	1.080,9	1.072,6
Rashodi	7.839,8	9.307,4	8.964,4	9.054,4	9.179,8
Bruto plaće i naknade	1.753,4	2.058,0	2.055,4	2.068,2	2.069,6
Izdaci za materijal i usluge	1.734,7	2.033,2	1.956,8	1.967,5	2.008,3
Kamate	113,3	140,0	137,0	155,0	161,7
Subvencije, socijalna davanja i transferi	3.627,6	3.954,0	4.138,6	4.201,8	4.264,2
Ostali rashodi	308,4	544,6	316,5	318,6	320,8
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	302,4	577,6	360,1	343,3	355,2
Bilans	879,5	15,4	271,2	369,8	446,1
Finansiranje	-879,5	-15,4	-271,2	-369,8	-446,1
Domaće	-774,2	-441,1	-780,8	-615,6	-284,5
Otplata unutrašnjeg duga	-270,8	-224,0	-487,9	-511,8	-572,8
Ostalo (+/-)	-503,4	-217,1	-292,9	-103,8	288,3
Vanjsko	26,2	95,1	368,0	44,6	-257,8
Povlačenje ino kredita	563,4	587,1	822,9	563,8	241,7
Otplata glavnice ino kredita	-537,2	-492,0	-454,9	-519,2	-499,5
Nepokriveni višak rashoda	-131,5	330,6	141,6	201,2	96,2

Izvor: Ministarstvo finansija Federacije BiH

BiH: konsolidirano**Tabela 3.5a: Konsolidirano BiH (u mil. KM)**

BiH-KONSOLIDOVANO	2018	2019	2020	2021	2022
Prihodi	14.275,0	14.930,9	15.161,4	15.466,0	15.809,9
Poreski prihodi	7.529,9	7.870,5	8.154,2	8.408,0	8.670,4
Indirektni porezi	6.114,8	6.455,6	6.703,2	6.925,7	7.156,2
Direktni porezi	1.387,9	1.382,3	1.410,9	1.441,5	1.472,1
Ostali poreski prihodi	27,2	32,6	40,1	40,8	42,1
Doprinosi	5.027,9	5.129,7	5.315,9	5.395,4	5.476,6
Grantovi i transferi	64,9	45,8	33,8	17,8	15,7
Ostali prihodi	1.652,3	1.884,9	1.657,5	1.644,8	1.647,2
Rashodi	13.451,2	15.121,8	14.872,1	14.964,5	15.149,6
Bruto plaće i naknade	3.425,0	3.836,8	3.968,6	3.993,4	4.005,8
Izdaci za materijal i usluge	2.341,1	2.673,5	2.594,2	2.607,4	2.670,3
Kamate	250,2	282,1	277,8	294,7	296,8
Subvencije, socijalna davanja i transferi	5.957,2	6.350,0	6.600,8	6.718,6	6.782,8
Ostali rashodi	547,9	724,0	497,7	496,6	507,1
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	929,8	1.255,3	933,0	853,7	886,8
Bilans	823,8	-190,9	289,3	501,6	660,3
Finansiranje	-823,8	190,9	-289,3	-501,6	-660,3
Domaće	-1.031,3	-316,2	-719,0	-673,8	-285,3
Otplata unutrašnjeg duga	-714,3	-600,1	-757,3	-860,2	-898,9
Ostalo (+/-)	-317,0	283,9	38,3	186,4	613,6
Vanjsko	366,9	110,9	294,3	-81,5	-522,2
Povlačenje ino kredita	1.221,1	878,9	994,0	701,8	247,8
Otplata glavnice ino kredita	-854,2	-768,0	-699,7	-783,3	-770,0
Nepokriveni višak rashoda	-159,4	396,2	135,4	253,7	147,2

Izvor: Računice Savjetodavne grupe Fiskalnog vijeća BiH

3.3. Gornje granice zaduženja budžeta

Ograničenja iznosa duga na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, utvrđena su zakonima, i to:

- Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 52/05),
- Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 71/12, 52/14 i 114/17), i
- Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 86/07, 24/09, 44/10 i 30/16).

Republika Srpska

Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 71/12, 52/14 i 114/17) utvrđeno je da javni dug Republike Srpske (dug Republike Srpske, dug jedinica lokalne samouprave i dug fondova socijalne sigurnosti) na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 55% BDP-a 41 ostvarenog u toj godini (u 2020. godini: 6.370,7 mil. KM), dok ukupan dug Republike Srpske (javni dug Republike Srpske, dug javnih preduzeća, Investiciono-razvojne banke Republike Srpske i institucija javnog sektora) na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 60% BDP-a ostvarenog u toj godini (u 2020. godini: 6.949,8 mil. KM).

Federacija BiH

Ukupan prihod gradova i općina u Federaciji BiH ostvaren u 2018. godini iznosi 890,2 mil. KM.

Gradovi i općine se, u skladu sa odredbama Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama, mogu dugoročno zadužiti ukoliko u vrijeme odobrenja zaduženja iznos servisiranja duga koji dospijeva u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije grada i općine, ne prelazi 10% prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. 10% prihoda općina i gradova ostvarenih u 2018. godini iznosi 89,02 mil. KM, što predstavlja zakonsko ograničenje ukupnog godišnjeg servisiranja obaveza svih općina, s tim što se svaka općina/grad pojedinačno može zadužiti ukoliko u vrijeme odobrenja dugoročnog zaduženja iznos servisiranja duga koji dospijeva u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije općine/grada, ne prelazi 10% prihoda konkretne općine/grada ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini.

Ukupan prihod kantona u Federaciji BiH ostvaren u 2018. godini iznosi 2.301,2 mil. KM.

Kantoni se, u skladu sa odredbama Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama, mogu dugoročno zadužiti ukoliko u vrijeme dugoročnog zaduženja iznos servisiranja duga za ukupan unutrašnji i vanjski dug i garancije kantona koje dospijevaju u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije kantona, ne prelaze 10% prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini i u okvirima ukupnih ograničenja. 10% prihoda kantona ostvarenih u 2018. godini iznosi 230.116.973 KM, što predstavlja iznos ukupnog mogućeg godišnjeg servisiranja svih dugova (obaveza) kantona, s tim što se svaki

41 Prema procjenama Ministarstva finansija Republike Srpske, procijenjeni nominalni bruto domaći proizvod Republike Srpske u 2020. godini će iznositi 11.583,0 mil. KM.

kanton pojedinačno može zadužiti ukoliko u vrijeme dugoročnog zaduženja iznos servisiranja duga za ukupan unutrašnji i vanjski dug i garancije koje dospijevaju u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije kantona, ne prelaze 10% prihoda konkretnog kantona ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini.

Konsolidirani prihod Federacije BiH i kantona u 2018. godini iznosi 4.460,7 mil. KM, od čega:

Federacija BiH 2.159,5 mil. KM

Kantoni 2.301,2 mil. KM

Federacija se može dugoročno zadužiti ukoliko iznos servisiranja duga za ukupan unutrašnji i vanjski dug i garancije koje dospijevaju u svakoj narednoj godini, uključujući i servisiranje za predloženo novo zaduženje i sve zajmove za koje su izdate garancije Federacije, zajedno sa ograničenjima iznosa duga kantona ne prelaze 18% konsolidiranih prihoda Federacije i kantona ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. Godišnje servisiranje duga Federacije i kantona može iznositi maksimalno 18% konsolidiranih prihoda Federacije i kantona ostvarenih u 2018. godini, odnosno do 802.927.862 KM. Godišnji servis duga u 2018. godini svih nivoa vlasti u Federaciji BiH može iznositi do 892,0 mil. KM godišnje, od čega:

- servis duga općina i gradova do 89,02 mil KM (10% u odnosu na ukupan prihod u 2018. godini)
- servis duga kantona do 230,1 mil. KM (10% u odnosu na ukupan prihod kantona u 2018. godini)
- servis duga Federacije BiH do 572,9 mil KM, što predstavlja razliku između 803,0 mil. KM (koliko iznosi 18% konsolidiranih prihoda Federacije BiH i kantona iz 2018. godine) i 230,1 mil. KM (što je 10% prihoda kantona ostvarenih u 2018. godini).